

Izveštaj o radu u 2020. godini

Tijekom 2020. godine, u organizaciji Drugog mora i u suradnji s lokalnim, nacionalnim i međunarodnim umjetnicima, organizacijama i drugim partnerima, održani su, između ostalog, sljedeći programi i javni događaji:

- izložbeni i diskurzivni program u okviru interdisciplinarnog festivala *Moje, tvoje, naše*
- performansi i predstave u sklopu festivala izvedbenih umjetnosti *Zoom*; festival se odvio u suradnji sa španjolskom agencijom *Acción Cultural Española (AC/E)*, u okviru suradničkog europskog projekta *Create to Connect -> Create to Impact (CtC ->Ctl)*.
- pet samostalnih izložbi u okviru programa *Galerija DM*
- predavanja, online razgovor i online simpozij u sklopu programa *Refleks*
- programi i aktivnosti u okviru programskog pravca *Dopolavoro* projekta *Rijeka 2020 – Europska prijestolnica kulture*: devet samostalnih i grupnih izložbi, jedna instalacija u javnom prostoru, dvije premijerne izvedbe predstave, tri glazbena događaja, dva razgovora s umjetnicima, jedna radionica i jedna distribucija umjetničkog rada
- dvodnevni izložbeni i radionički događaj „*Sajam 3N: Napusti normalne naprave*“ u okviru projekta *Žiroskop – Civilno-javno partnerstvo u upravljanju prostorima kulture u Rijeci*

U sklopu projekta *Rijeka 2020 – Europska prijestolnica kulture*, Drugo more je kao voditelj programskog pravca *Dopolavoro* tijekom 2020. godine radilo na koordinaciji velikog broja međunarodnih umjetničkih produkcija koje se bave temom rada, te na organizaciji javnih događaja. Iako prvotno zamišljen i gotovo do kraja pripremljen kao bogat program koji je trebao intenzivno trajati četiri mjeseca, zbog posljedica krize uzrokovane koronavirusom i epidemiološkim mjerama koja se uslijedile, program *Dopolavora* je u konačnici morao biti bitno izmijenjen i značajno reduciran.

Kao nositelj projekta *Žiroskop – Civilno-javno partnerstvo u upravljanju prostorima kulture u Rijeci*, koji se provodi u sklopu Operativnog programa *Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020.*, u okviru poziva *Kultura u centru* koji je financiran iz Europskog socijalnog fonda, Drugo more je upravljalo i nadgledalo aktivnosti vezane uz osmišljavanje i razvoj modela civilno-javnog partnerstva u upravljanju prostorima *Filodrammatice*, *Palacha* i *Hrvatskog kulturnog doma na Sušaku*. Uz organizaciju niza radionica i susreta koji su bili namijenjeni partnerima na projektu, u okviru tog projekta organizirali smo dvodnevni *Sajam 3N - Napusti normalne naprave*, s popratnim aktivnostima. U okviru programa izdali smo dvije brošure, "Procedure i modeli: tehnologija sudioničkog upravljanja prostorima nezavisne scene" i "Priključak: vodič o procedurama uključivanja građana u rad Saveza udruga Molekula", koje su besplatno dostupne publici na javnim programima u prostorima kojima upravlja Savez udruga Molekula. U našoj nadležnosti bile su i komunikacijske aktivnosti projekta i njegovih programa; na Radio Korzu u okviru projekta zakupljen je oglasni prostor, a uređivali smo i radijsku emisiju „*Žiroskop*“ koja je bila na programu svakog četvrtka u 12:15.

U okviru međunarodnog projekta *Art & Humanities Entrepreneurship Hubs (AHEH)*, koji sufinancira Europska Unija kroz program *Erasmus+* i koji povezuje znanja iz ovih struka s potrebama u području kulturnih industrija, nastavljena je suradnja na izradi pilot programa edukacije za društvene i humanističke studije. Putem platforme *Zoom*, u suradnji s Odsjekom za kulturalne studije, *Filozofskim fakultetom u Rijeci* i *Sveučilištem u Rijeci*, u sklopu tog projekta organizirali smo dvodnevni online seminar na temu kulturnih politika, rada, zaposlenja u kulturi te participativnih praksi u kulturi i umjetnosti pod naslovom "Kultura i kriza: Obrazovanje, participacija i kreativni rad danas".

Od rujna 2018. godine, Drugo more sudjeluje kao partnerska organizacija u europskom projektu Create to Connect -> Create to Impact (CtC -> Ctl) koji je sufinanciran od programa Creative Europe; program djeluje u području izvedbenih umjetnosti u svrhu stvaranja snažnih i dugotrajnih veza među umjetnicima, kulturnim radnicima, istraživačima i publikom.

Kao dio međunarodnog Freiraum Festivala 2020, s Goethe-Institutom Kroatien organizirali smo jednodnevni događaj "Prostor slobode: kriza i solidarnost" na kojem smo se uključili u središnju online konferenciju.

Kao i dosad, i ove smo godine težili u Rijeku dovesti sadržaje, umjetnike, edukatore i predavače koji su relevantni na domaćoj i globalnoj suvremenoj umjetničkoj sceni i koji se bave aktualnim temama od velike društvene važnosti. Nažalost, u ovom cilju u prvom dijelu godine spriječio nas je COVID 19 pa nismo bili u mogućnosti realizirati sve planirane programe. Ipak, bez obzira na krizu uzrokovanu koronavirusom koja je bitno smanjila mogućnosti organiziranja događaja s gostima iz inozemstva, uspjeli smo u Rijeci predstaviti izuzetno zanimljive umjetnike, teoretičare i znanstvenike.

Programe smo redovito najavljivali putem naše [internetske stranice](#), newslettera i društvenih mreža ([Facebook](#), [Twitter](#), [Instagram](#)), te putem medija. Snimljene video i audio materijale pohranjivali smo na našem [Vimeo](#) i [Mixcloud](#) profilu, koji nam služe kao online arhiva. Fotografije s događanja redovito objavljujemo na našoj Facebook stranici i pohranjujemo na [Flickr](#) profil, odakle galeriju fotografija povezujemo s pripadajućim objavama na našoj internetskoj stranici.

U nastavku dokumenta slijedi pregled i kratak opis provedenih programa i projekata.

Izveštaj o prihodima i rashodima u 2020. godini moguće je pronaći na stranicama Ministarstva financija Republike Hrvatske, u Registru neprofitnih organizacija, na [ovoj poveznici](#).

1. GALERIJA DM

U okviru programa Galerija DM, tijekom 2020. godine u galerijskom prostoru Filodrammatice (Korzo 28/1, Rijeka) organizirali smo pet izložbi međunarodnih umjetnica i umjetnika.

Kratki pregled programa

Godinu smo započeli gostovanjem nagrađivane atenske umjetnice **Kyriaki Goni** i njezinom samostalnom izložbom „**Brojeći Mjesečeve kratere**“ (16. – 31. siječnja). Propitujući na koje se načine razlikuju ljudska i strojna inteligencija, učenje i promatranje svijeta, izložba je predstavila zamišljeni susret devetnaestostoljetnog astronoma Johanna Friedricha Juliusa Schmidta i najsuvremenije umjetne inteligencije, konvolucionarne neuronske mreže DeepMoon. Njihov je dijalog predstavljen kao dvokanalni video, prikazujući odnos čovjeka i stroja, te različite načine učenja i znanja, karakteristične za obje strane.

Kao dodatni program, umjetnica je održala predavanje na kojem je predstavila izložbu i svoj rad. Također, predavanje je za vrijeme trajanja izložbe održao i Korado Korlević, jedan od vodećih i svjetski cijenjenih hrvatskih astronoma, što je za posljedicu imalo velik odaziv posjetitelja koji nam nisu redovna publika.

Izložbu je producirala ljubljanska Aksioma, a nastala je u suradnji umjetnice s grčkom kustosicom Daphne Dragona.

Izložbene i ostale programe na nekoliko je mjeseci prekinula pandemija koronavirusa. Prva nova izložba koja je u Rijeci nakon toga otvorena bila je izložba „**Prošlost je otkazana, budućnost je nepovratna**“ bečkog umjetnika **Olivera Resslerera** (19. svibnja – 6. lipnja). Riječ je o Resslerovom projektu u nastajanju, u kojem prati globalne klimatske pokrete u borbi protiv ekonomije temeljene na fosilnim gorivima, a koji je u Rijeci prvi put bio predstavljen kao šestkanalna video instalacija.

Riječima samog umjetnika, nadvladavanje trenutne ekološke, društvene i ekonomske krize prije svega je pitanje političke moći, a o napuštanju fosilnih goriva odlučivat će društveni pokreti i njihovi pritisci na institucije.

Tijekom trajanja izložbe, s umjetnikom smo održali razgovor uživo putem platforme Zoom, u kojem je zainteresiranoj publici predstavio predstavljene filmske uratke.

U skladu s preporučenim mjerama kojima se izbjegava okupljanje velikog broja ljudi, od ove smo izložbe ograničili broj posjetitelja koji istovremeno može biti u prostoru galerije, koje se poziva da nose masku za lice, na ulazu dezinficiraju ruke i održavaju odgovarajuću međusobnu udaljenost.

Od 24. rujna do 16. listopada održana je izložba „**A sada nešto sasvim drugačije 11**“ na kojoj su se slovenski umjetnici **Nika Oblak** i **Primož Novak** predstavili s pet kinetičkih video instalacija. Umjetnici se svojim radovima na granici stvarnosti i fikcije bave problematikom suvremenih medija i društva koje pokreće kapital. Izlagali su na gotovo svim prestižnim manifestacijama u području digitalnih umjetnosti i dobitnici su brojnih nagrada, među kojima je i nagrada Rihard Jakopič za najbolji individualni projekt u području suvremenih umjetnosti u Sloveniji 2019. godine.

Kao svojevrsni presjek njihove dugogodišnje umjetničke suradnje, predstavili su radove koji se sastoje od televizijskih ekrana koji se pokreću kombinacijom računalnog softvera i kompresora za zrak, čime se virtualni svijet videa „proširuje“ na fizički prostor galerije. Primjerice, u radu *The Box* (2005), umjetnike vidimo unutar TV ekrana iz kojeg pokušavaju pronaći izlaz guranjem i udaranjem zidova. Njihove radnje prodiru u fizički svijet savijajući okvir monitora, ali iz njega nikada ne uspiju izaći, baš kao što nam sustav masovnih medija ne dopušta bijeg od svojeg utjecaja.

U okviru ovog programa od 19. studenog do 11. prosinca predstavili smo izložbu „**MikoMitologije: Raskid**“ slovenske postmedijske umjetnice **Saše Spačal**, na kojoj je prikazana biotehnološka instalacija u formi „serije ontogenetskih mitoloških priča, video eseja i strojeva“, u kojoj umjetnica istražuje kako zamršeni svijet gljiva može pomoći čovječanstvu u zamišljanju budućnosti i zajedničkog života u postkapitalističkom društvu.

Instalaciju smo prikazali nedugo nakon što je u listopadu premijerno predstavljena u mariborskom Multimedijском centru MMC Kibla. Kao spekulativno umjetničko istraživanje, rad se ne bavi samo time kako podzemne mreže gljiva mogu ljude nečemu podučiti, već i načinima na koje suvremene tehnologije definiraju naše sustave znanja i učenja. Autorica je u pripremi ove multimedijalne instalacije između ostalog surađivala s mikrobiolozima iz laboratorija koji vodi evolucijska biologinja Toby Kiers s amsterdamskog Sveučilišta Vrije, a projekt su podržali Ministarstvo kulture Republike Slovenije i Grad Maribor.

Umjetnički rad Saše Spačal na sjecištu je istraživanja živih sustava te suvremene i zvučne umjetnosti. Teme kojima se bavi mogu se svesti pod naziv „postljudsko stanje“, u kojem ljudska bića supostojе i djeluju kao jedan od brojnih elemenata u ekosustavu, a ne kao njegovi vladari. Proučavajući kontinuum kulture i planetarni metabolizam, Spačal povezuje razna tehnološka sučelja s organskim i mineralnim agensima iz tla.

Posljednju ovogodišnju izložbu, naziva „**Zarazni algoritmi**“, otvorili smo 17. prosinca i trajat će do 8. siječnja 2021. Autorica izložbe, novomedijska umjetnica **Helena Nikonole**, djeluje u polju hibridne umjetnosti, nove estetike, Interneta stvari i umjetne inteligencije, a za ovu je priliku uspjela doći u Rijeku, usprkos otežanim putovanjima. Umjetnica u radu istražuje mogućnosti tehnologije, ali i njezine potencijalne rizike i opasnosti. Na izložbi predstavlja četiri medijske instalacije koje se bave temama tehnologije nadzora i privatnosti, internetske sigurnosti i umjetne inteligencije.

Primjerice, u radu *deus X mchn*, umjetnica koristi neuronsku mrežu koja izračunava gramatičku strukturu svetih tekstova – Starog i Novog zavjeta, Kur'ana, Tore, Dhammapade, Ramayane, Tao TeChinga i drugih – odnosno pronalazi njihov kod. Pojavljujući se iznenada i na zaprepaštenje korisnika s internetom povezanih uređaja, umjetna inteligencija na temelju tih podataka generira vlastiti „sveti tekst“ i uživo ga recitira putem zvučnika na hakiranim nadzornim kamerama ili ga ispisuje pomoću „opsjednutih“ printera diljem svijeta.

Medijska pokrivenost i povratne informacije

Za svaku izložbu kreirali smo zasebnu objavu na našoj internetskoj stranici (www.drugo-more.hr), na hrvatskom i engleskom jeziku, u koju smo s vremenom unosili audio-video priloge i galerije fotografija koje objavljujemo na našim Vimeo, Mixcloud i Flickr kanalima. Programe najavljujemo na društvenim mrežama Facebook, Instagram i Twitter, putem kojih dijelimo poveznice na objave na našoj internetskoj stranici. Od prošle godine upravljamo i Facebook stranicom Galerija Filodrammatica, koja nam omogućuje veću vidljivost izložbenog programa. Na Facebooku objavljujemo zasebnu stranicu Facebook

događanja za svaku izložbu, unutar koje pozivamo vlastite kontakte i dijelimo sadržaj o izložbi i umjetnicima onim korisnicima koji su pokazali zanimanje za događaj. Redovito smo koristili i društvenu mrežu Instagram na kojoj objavljujemo fotografije galerije i umjetničkih radova, pri čemu svakodnevno koristimo značajku Stories koja dopušta dinamičniji i izravniji pristup s korisnicima. Kako bi obavijesti dosegle što veći broj ljudi, dodatno plaćamo promociju pojedinih objava na društvenim mrežama Facebook i Instagram. Twitter također koristimo za komunikaciju programa lokalnoj publici, iako se pokazuje da nam prisutnost na toj društvenoj mreži u znatno većoj mjeri pomaže u ostvarivanju međunarodne vidljivosti.

Za potrebe svake izložbe, digitalne vizualne materijale i plakate izrađuje naš stalni suradnik, dizajner Oleg Šuran. Plakate u veličinama B2 i A3 postavljamo na nekoliko frekventnih punktova u centru grada, kao i u izlozima zgrade poglavarstva i Informativnog centra Grada Rijeke. Posebno prilagođeni plakat se u digitalnom obliku također prikazuje na velikom ekranu u izlogu riječkog Turističkog informativnog centra, u kojem posjetitelji mogu pronaći i letke koje pripremamo za svaku izložbu, a koji sadrže sve potrebne informacije o izložbi, radovima, umjetnicima i radnom vremenu galerije. Kako bismo na izložbe privukli slučajne prolaznike, na balkon zgrade postavili smo veliki banner s natpisom „Galerija Filodrammatica“, te za vrijeme radnog vremena na Korzo iznosimo znak s istim natpisom.

Obavijesti o izložbama redovito šaljemo našim pretplatnicima na e-mail newsletter. Najave otvorenja izložbi, uz popratne vizualne materijale i informacije o izloženim radovima i njihovim umjetnicima, šaljemo lokalnim, nacionalnim i regionalnim medijima. Izložbe su najavljivali i otvorenja pratili mediji kao što su T-portal, Novi list, H-Alter, Moja Rijeka, Torpedo Media, Teklić, Ekovjesnik, Fiuman, Vizkultura, Arteist, Jutarnji list, Urbancult, Culturenet i drugi. Najave izložbi i priopćenja s otvorenja objavljujane su na stranicama i društvenim mrežama Turističke zajednice Grada Rijeke – Visit Rijeka i Rijeka 2020 – Europska prijestolnica kulture. Ove godine je naše programe u znatno većoj mjeri nego prije pratili i novinska agencija HINA i foto agencija Pixsell, zbog čega su vijesti o izložbama bile objavljujane u većem broju tiskanih i digitalnih medija diljem zemlje. Multimedijalni portal Grada Rijeke Moja Rijeka redovito je pratio otvorenja izložbi i objavljivao video-priloge. Radio Rijeka emitirao je razgovor s umjetnicom Kyriaki Goni, koji je objavljen kao zvučna datoteka i prevedeni tekst na internetskoj stranici, te je u eteru i na internetskim stranicama najavljivao sve izložbe. Također, o izložbama smo imali priliku uživo pričati u emisiji „Žiroskop“ koju smo četvrtkom u udarnom terminu u 12:15 vodili na Radio Korzu, jednom od najslušanijih radijskih postaja u okolici. O pojedinim smo izložbama razgovarali u programu Radija Rože, na kojem su se emitirali i zvučni spotovi koje smo pripremili u suradnji s urednicima. Otvorenja izložbi Kyriaki Goni i Olivera Resslerera popratio je HRT prilogom u Županijskoj panorami. Portal Kulturpunkt objavio je osvrt na izložbu Olivera Resslerera pod naslovom "Slika drugačije budućnosti".

Usprkos pandemiji koja je uvelike promijenila živote, navike i ponašanja ljudi, možemo procijeniti da su izložbe bile dobro posjećene. Kao što se moglo i očekivati, broj posjetitelja na samim otvorenjima je manji nego prije, ali i dalje pratimo zadovoljavajući broj posjeta tijekom redovnog trajanja izložbe u radnom vremenu galerije. S pojačanjem mjera zaštite od zaraze ograničili smo broj posjetitelja koji istovremeno mogu biti u prostoru galerije. Također, posjetitelji su pozvani na ulazu dezinficirati ruke, održavati preporučeni razmak od drugih ljudi i obavezno nositi masku za lice.

2. REFLEKS

Kroz projekt Refleks od 2009. godine organiziramo predavanja, radionice, okrugle stolove i rasprave na različite teme koje nam se čine važne za razumijevanje suvremenosti, problematiziranjem različitih tema te predstavljanjem radova i razmišljanja umjetnika, teoretičara, kustosa i aktivista.

Tijekom 2020. godine u sklopu ovog programa održali smo šest predavanja, jedan online razgovor i jedan dvodnevni simpozij.

Kratki opis programa

Predavanje: Kyriaki Goni: "Brojeći Mjesečeve kratere"

16. siječnja 2020.

Posjećenost: 20 posjetitelja

U sklopu otvorenja istoimene izložbe u Galeriji Filodrammatica, grčka umjetnica Kyriaki Goni održala je u velikoj dvorani Filodrammatice predavanje "Brojeći Mjesečeve kratere", u kojem je predstavila izložbu i istraživanje koje je provela u procesu njezinog stvaranja.

Uz pomoć umjetnih neuronskih mreža, strojevi danas samostalno uče i djeluju, nadilazeći čovjekove sposobnosti pamćenja i procesuiranja informacija. Propitujući na koje se načine razlikuju ljudska i strojna inteligencija, učenje i promatranje svijeta, izložba predstavlja zamišljeni susret devetnaestostoljetnog astronoma Johanna Friedricha Juliusa Schmidta i najsuvremenije umjetne inteligencije, konvolucionarne neuronske mreže DeepMoon.

Njihov je dijalog predstavljen kao dvokanalni video, prikazujući odnos čovjeka i stroja, te različite načine učenja i znanja, karakteristične za obje strane.

Kyriaki Goni se u radu bavi stvaranjem složenih multimedijalnih instalacija na temu odnosa tehnologije i društva. Živi i radi u Ateni, gdje dijeli atelje s čestim riječkim gostom, britanskim umjetnikom i publicistom Jamesom Bridleom. Kombinirajući fikciju i metode znanstvenih istraživanja, proučava teme kao što su ljudska, ne-ljudska i strojna interakcija. Izlagala je u galerijama i novomedijskim festivalima diljem svijeta.

Predavanje: Valeria Graziano: "Rad u skrbi protiv režima rada"

23. siječnja 2020.

Posjećenost: 20 posjetitelja

Istraživačica Valeria Graziano u predavanju u velikoj dvorani Filodrammatice analizirala je neke od aktualnih rasprava koje se tiču djelatnosti skrbi kako bi se pronašao istraživački okvir na kojem se temelji međunarodni projekt Piratska skrb.

Graziano se u svom predavanju dotaknula šireg okvira nedavnih rasprava o društvenoj reprodukciji koje se odnose i na djelatnost skrbi, kako bi istražila pod kojim materijalnim i povijesnim uvjetima djelatnost skrbi implicira procese represije i discipliniranja, te mogućnosti za oslobođenje i samoostvarenje.

Skrb je definirana na različite načine: skrb za one koji ne mogu brinuti sami o sebi, stvaranje i reproduciranje socijalnih veza, aktivnosti održavanja i popravka našeg svijeta, itd.

Polazeći s pozicije "krize skrbi" koja je oduvijek karakterizirala kapitalističke odnose, Graziano je razmatrala pitanje pravedne reorganizacije djelatnosti skrbi koje se nalaze u središtu mnogih suvremenih međunarodnih pokreta i borbi odbacivanih od ključnih institucija koje reguliraju područje skrbi.

Valeria Graziano je tijekom godina bila uključena u brojne istraživačke inicijative umjetničkih organizacija i društvenih pokreta. U istraživanjima se bavi organizacijskim praksama i tehno-političkim sredstvima koja omogućuju odbijanje rada, kreativnu preraspodjelu društvene reprodukcije i politizaciju užitka.

**Predavanje: Korado Korlević: "Asteroidi i kometi: opasnost koja nam dolazi iz svemira"
28. siječnja 2020.**

Posjećenost: 110 posjetitelja

Jedan je od vodećih hrvatskih astronoma i pokretača Zvezdarnice Višnjan, Korado Korlević, održao je u 28. siječnja u velikoj dvorani Filodrammatice (Korzo 28/1, Rijeka) predavanje "Asteroidi i kometi: opasnost koja nam dolazi iz svemira".

Predavanje se tematski nadovezalo na izložbu i predavanje "Brojeći Mjesečeve krateri" grčke umjetnice Kyriaki Goni.

Potaknut problematikom srazova Zemlje s asteroidima i kometima, Korlević je zaslužan za poticanje istraživanja malih tijela Sunčeva sustava, što je rezultiralo i prvim otkrićima asteroida i kometa iz Republike Hrvatske. Otkrio je više od 1400 asteroida, a sudjelovao je i otkrivanju dvaju kometa. Od 1993. godine radi kao voditelj edukacijskih i znanstvenih aktivnosti pri Zvezdarnici Višnjan. Uz pedagoški rad, objavio je i mnogo znanstvenih i znanstveno-popularnih radova u zemlji i inozemstvu.

Prema podacima na stranici Minor Planet Discoverers, Korlević je dvadeseti najproduktivniji tragač za asteroidima svih vremena.

**Online Razgovor s Oliverom Resslerom
3. lipnja 2020.**

Razgovor je uživo pratilo 60 online posjetitelja

Budući da je pandemija koronavirusa u velikoj mjeri utjecala na međunarodna putovanja, razgovor s austrijskim umjetnikom Oliverom Resslerom održao se putem platforme Zoom i prenosio uživo putem Facebooka, 3. lipnja 2020. Razgovor je održan u posljednjem tjednu trajanja Resslerove izložbe "Prošlost je otkazana, budućnost je nepovratna" u Galeriji Filodrammatica.

Oliver Ressler je umjetnik i filmski autor koji živi i radi u Beču. Njegov umjetnički rad obuhvaća instalacije, projekte u javnom prostoru i filmove na temu ekonomije, migracija, demokracije, klimatske katastrofe, formi otpora i društvenih alternativa.

U razgovoru je govorio o tome kako su nastali na izložbi predstavljeni video radovi koji prate pokrete za klimatsku pravdu diljem Europe, kakav je osjećaj biti iza kamere dok traje blokada rudnika ili opsada crvenog tepiha na Venecijanskom filmskom festivalu, i kako napreduje njegov najnoviji rad.

Predavanje: Marcell Mars: "Ako ne hoda, ne pliva, ne kvače kao algoritam, onda vjerojatno nije algoritam"

28. srpnja 2020.

Posjećenost: 35 posjetitelja

Istraživač i zagovarač slobodnog softvera Marcell Mars održao je predavanje ispred Omladinskog kulturnog centra Palach.

U izlaganju se bavio temom algoritma, koji se definira kao konačan niz precizno definiranih, nedvosmislenih, računalno izvedljivih uputa korištenih za rješavanje problema ili za izvršavanje izračuna.

Polazeći od usporedbe Googlea i Amazona, s obzirom na njihove specifičnosti po pitanju infrastrukture, Mars je u izlaganju pratio povijesnu putanju zbivanja koja su dovela do toga da danas između ostalog uspješno povezujemo računala u mrežu koju nazivamo „oblakom“, pitajući se kakve to ima veze s odnosom prema temi algoritama.

Nenad Romić, odnosno Marcell Mars, istraživač je u Centru za Postdigitalne kulture Sveučilišta Coventry. Jedan je od osnivača web dizajn studija ShePOoArts Airways, nevladine organizacije Multimedijalni institut - mi2, net.kulturnog kluba mama te izdavačkog projekta i produkcijskog kolektiva EGOBOO.bits . S drugima pokrenuo i razvija projekte Memory of the World i Pirate Care.

Predavanje: Nebojša Zelič: "Jednako slobodni: liberalizam bez kapitalizma"

4. kolovoza 2020.

Posjećenost: 30 posjetitelja

Filozof Nebojša Zelič u predavanju u OKC-u Palach bavio se temama liberalizma i kapitalizma, koji u političkoj praksi i nazivima politika izgledaju neodvojivo. U političkoj areni, liberalne vrijednosti kao što su pluralizam, autonomija i individualizam često se shvaćaju ostvarenim upravo u društveno-ekonomskom modelu koji počiva na slobodnom tržištu, privatnom vlasništvu, slobodi ugovora i strogoj odvojenosti državne intervencije u tržišne procese.

Odbacivanjem tog modela koji stvara ogromne socio-ekonomske nejednakosti često se stvara i negativan dojam o vrijednostima na kojima počiva liberalna teorija. Međutim, unutar liberalne teorije postoji snažna tradicija koja na temelju liberalnih vrijednosti odbacuje glavne značajke kapitalizma. Društveno-ekonomsko uređenje koje ta tradicija opisuje ide dalje od države blagostanja i podrazumijeva snažnije modele redistribucije bogatstva i privatnog vlasništva: demokraciju s privatnim vlasništvom i liberalni socijalizam.

Jagoda Munić: "Zeleni plan za Hrvatsku"

11. kolovoza 2020.

Posjećenost: 30 posjetitelja

Direktorica mreže Friends of the Earth Europe, Jagoda Munić, održala je predavanje ispred OKC-a Palach, na temu politika zaštite okoliša koje danas sve više postaju opća mjesta. Međutim, iako se sve te politike slažu oko problema kojim se trebaju baviti, njihovi se načini djelovanja i rješenja koja nude uvelike međusobno razlikuju.

U predavanju je Jagoda Munić izložila osnovne razlike tri najutjecajnije sile političke ekologije danas - zeleni socijalizam, radikalne kritičare modernosti i elitnu tehnokraciju - te iznijeti kratki pregled Europskog zelenog plana – strategiju Europske komisije čiji je cilj postizanje održivosti EU gospodarstva s naglaskom na klimu, čistu energiju i učinkovitu uporabu resursa.

Online seminar: "Kultura i kriza: obrazovanje, participacija i kreativni rad danas"

30. i 31. listopada 2020.

Seminar je putem interneta pratilo 20 posjetitelja

U suradnji s Odsjekom za kulturalne studije, Filozofskim fakultetom u Rijeci i Sveučilištem u Rijeci, putem online platforme Zoom održan je dvodnevni seminar "Kultura i kriza: Obrazovanje, participacija i kreativni rad danas", u sklopu međunarodnog projekta *Arts and Humanities Entrepreneurship Hubs*. Riječ je o seriji kratkih seminarskih radionica i predavanja na temu kulturnih politika, rada, zaposlenja u kulturi i participativnih praksi u kulturi i umjetnosti. Predavanja su održali Jaka Primorac ("Rad i zaposlenost u kulturi"), Davor Mišković ("Kontekst kao sadržaj – razvoj nezavisne scene u Hrvatskoj"), Bojana Čulum ("Europski okvir za institucionalnu samorefleksiju angažmana sveučilišta u zajednici: Primjer Sveučilišta u Rijeci"), Ana Ajduković ("Suradnja Sveučilišta i lokalne zajednice") i Marija Katalinić ("Civilne inicijative u kulturi").

Seminarske radionice/predavanja bila su namijenjena svim zainteresiranim studentima Sveučilišta u Rijeci, kao i svim zainteresiranim studentima drugih sveučilišta u Hrvatskoj. Predavanjima su se mogli pridružiti kulturni djelatnici, osobe koje rade u nevladinim organizacijama, sveučilišni profesori, i svi čiji se rad i područje interesa veže za rad u području kulture i obrazovanja.

Medijska pokrivenost i povratne informacije

Iako nam je godina bila obilježena velikim brojem kulturno-umjetničkih programa i događanja u okviru programske linije *Dopolavoro* projekta *Rijeka 2020* – koju smo, usprkos brojnim promjenama uslijed pandemije koronavirusa, u nešto izmijenjenom i skraćenom obliku ipak uspješno uspjeli realizirati – možemo ocijeniti da nam je ovo bila jedna od uspješnijih sezona programa *Refleks* u posljednjih nekoliko godina, pogotovo u pogledu broja i uključenosti publike. Tome možemo zahvaliti činjenici da smo dobar dio programa organizirali u prva tri mjeseca, odnosno prije početka pandemije, i tijekom ljeta 2020. godine, nakon prvog vala i uslijed popuštanja mjera. Ipak, program nam je prema planu trebao biti puno bogatiji i sadržajniji, uz više gostovanja međunarodnih umjetnika i predavača; također, dio programa održali smo preko interneta umjesto u fizičkom prostoru, a ove godine je izostao i radioničarski dio.

Sve događaje u okviru programa *Refleks* najavljivali smo na našoj internetskoj stranici, društvenim mrežama Facebook, Twitter i Instagram i putem e-mail newslettera, a medijske najave slali smo na e-mail adrese lokalnih i nacionalnih medija.

Programe su najavljivali i o njima izvještavali, između ostalog, *Novi list*, *H-Alter*, *Dizajn.hr*, *Moja Rijeka*, *Rijeka 2020*, *Visit Rijeka*, *Teklić*, *Ekovjesnik*, i dr. Događaji su najavljivani i putem radio postaja, gdje možemo izdvojiti emisiju *Žiroskop* na *Radio Korzu* u kojoj smo redovito najavljivali programe. Pored navedenog, obavijesti o događajima mogle su se naći na stranicama Turističke zajednice grada Rijeke, *Goethe-Instituta Kroatien*, *Rijeke 2020*, rubrici *Informator Novog lista*, i dr.

Za događanja smo izrađivali plakate i prepoznatljive digitalne vizuale (dizajner: Oleg Šuran). Fotografije te audio i video snimke pojedinih događanja dostupne su na našem Flickr, Mixcloud, Vimeo i Facebook profilu. U izradi video dokumentacije surađivali smo sa snimateljima Marom Prpić i Davidom Dubrovićem.

3. MOJE, TVOJE, NAŠE

Pod naslovom „Jadran“, petnaesto izdanje manifestacije Moje, tvoje, naše održano je od 13. do 15. veljače u Filodrammatici (Korzo 28, Rijeka), uz izložbeni i diskurzivni program.

Na izložbi „Tvoj, moj, naš Jadran“ u Galeriji Filodrammatica, koja se otvorila u četvrtak 13. veljače u 20 sati, predstavljeni su projekti *Jadranska magistrala* istraživačkog dvojca Damira Gamulina i Antuna Sevšeka, te projekti *Život nakon turizma* i *Posljednji mediteranski skiper* dizajnera Ivica Mitrovića i Olega Šurana. Izložba je nakon otvorenja ostala otvorena do 28. veljače, radnim danima od 17 do 20 sati.

U diskurzivnom dijelu, koji se održao u velikoj dvorani Filodrammatice u petak 14. veljače i subotu 15. veljače, sudjelovali su znanstvenici Igor Ružić (Zavod za hidrotehniku i geotehniku riječkog Građevinskog fakulteta) i Neven Cukrov (Institut Ruđer Bošković, Zavod za istraživanje mora i okoliša), znanstvenica Jelena Basta (predsjednica Instituta Plavi svijet), sociolozi Mirko Petrić i Sven Marčelić, sociologinja Inga Tomić-Koludrović, umjetnica Katerina Duda, i arhitekti Miranda Veljačić i Dinko Peračić.

Središnja tema programa bila je vezana za sadašnje i buduće probleme Jadranskog mora i priobalja. Prema procjenama Svjetske banke, životi milijun ljudi u Hrvatskoj su izravno povezani s Jadranom, kroz sektore turizma, ribarstva i prerade ribe, građevine i prometa. Njihovo djelovanje određuje njihovu percepciju, zbog čega Jadran vide različito: kao more za kupanje koje privlači turiste, kao more koje ulazi u trbuh Europe pa je idealno za razvoj luka, kao more izrazito bogato ribom, ili pak kao more koje nastanjuje petstotinjak endemskih vrsta koje bitno pridonose svjetskoj biološkoj raznolikosti.

No, osim činjenice da je Hrvatska ovisna o Jadranu, mnogo toga o Jadranu u Hrvatskoj nije jasno. Jadranski su gradovi slabo povezani, a prostor je rascjepkan općinskim i gradskim granicama koje onemogućuju kvalitetno planiranje. Država, lokalna samouprava i pojedinci su orijentirani na neposrednu dobit koja često ugrožava dugoročan opstanak. Međudržavna koordinacija je slaba i uglavnom je opterećena realnim i simboličkim sporovima oko pomorskih granica, kvotama izlova ribe i drugim, razumljivim, ali pojedinačnim interesima koji se tiču razvoja prometnih pravaca, rudarske i naftne eksploatacije, migracija, itd. Turizam je poželjan, ali ne zna se u kojem obliku. LNG terminal i eksploatacije nafte su teme oko kojih je stručna javnost podijeljena, a građani nemaju nikakvih informacija. Razvoj luka i prometnih pravaca zvuče sjajno, ali nisu poznate mogućnosti i posljedice, dok se mišljenja oko toga tko je tu dobitnik, a tko gubitnik, mimoilaze. Iako je industrija zaboravljena i napuštena, ne treba izgubiti iz vida činjenicu da su naši obalni gradovi Rijeka, Split, Pula, Šibenik bili prije svega industrijski, a ne turistički gradovi. Politika prema okolišu i prostoru se vidi kao zanovijetanje nekolicine aktivista, NGO-a i stručnjaka koji kao da su ljubomorni na razvoj i bogaćenje. Kao da o toj dimenziji ne ovise i turizam i ribarstvo, a prije svega kvaliteta života građana.

Programom ovogodišnje manifestacije željeli smo otvoriti raspravu, na način da prije svega razgovaramo o Jadranu, a ne o interesima sektora i pojedinaca.

Izložbeni program

Trodnevni program manifestacije započeo je otvorenjem izložbe „Tvoj, moj, naš Jadran“, u četvrtak 13. veljače u Galeriji Filodrammatica, koja se sastojala od tri elementa koji na različite načine pristupaju temi Jadrana. Radove su izložili arhitekt Antun Sevšek i dizajner Damir Gamulin (*Jadranska magistrala*) te dizajneri Ivica Mitrović i Oleg Šuran (*Život nakon turizma* i *Posljednji mediteranski skiper*).

Projekt *Jadranska magistrala* je nastavak višegodišnjeg umjetničkog istraživačkog projekta *Magistrala*

— *Infrastruktura kao generator teritorija* koji koristi ovu ključnu dužobalnu prometnicu kao organizacijsku i metodološku potku za promišljanje velikih i raznorodnih skupina prostornih podataka te razvoj novih analitičkih i prikazivačkih alata. Riječ je o umjetničkom istraživanju koje koristi kartografske i fotoanalitičke metode za prikupljanje podataka o promjenama prostora i života ljudi duž trase poznate priobalne ceste, puštene u promet 1965. godine, koja se u Hrvatskoj proteže od granice sa Slovenijom do granice s Crnom Gorom.

U kontekstu ovog projekta, Jadranska magistrala ima dvostruko značenje. Njenom izgradnjom po prvi put su stvoreni preduvjeti za razvoj kontinuiranog i masovno dostupnog obalnog teritorija koji još od rimskih vremena bio fragmentiran uslijed nestabilnih političkih, vojnih ili gospodarskih jurisdikcija. Ujedno, ona je i okosnica generacija transformacijskih procesa koji su u nepunih pola stoljeća njenog postojanja nepovratno izmjenile sliku i korištenje sekvence povijesnih urbanih jezgri porazmještenih unutar pretežno prirodnog okoliša u kontinuirani linearni peri-urbani potez prepušten turističkoj eksploataciji.

Antun Sevšek i Damir Gamulin se samostalno, zajedno, ili pak u različitim suradnjama bave istraživanjem i oblikovanjem kroz različite medije i vrste projekata. Surađuju već niz godina na projektima sustava označavanja, produkt dizajna, postava izložbi te organizacije i unutrašnjeg uređenja prostora kulturnih namjena. Zajedno rade na izložbi i publikaciji *Nedovršene modernizacije 2012.* u Mariboru. Godine 2013-15. oblikuju sadržaj i postav izložbe te uređuju knjigu o 20 godina prostornog planiranja Zadarske županije zajedno s Marojem Mrduljašem. Za taj projekt 2016. dobivaju nagradu UHA-e Neven Šegvić. Iste godine realiziraju projekt vizualnog identiteta, signalistike i postava Memorijalne zbirke Lipa pamti temeljem prvonagrađenog natječajnog rada iz 2013. koji je po izvedbi nagrađen priznanjem HDD-a 1516 u kategoriji Cjeloviti projekt 2016., Velikom nagradom 52. Zagrebačkog salona te posebnim priznanjem Hrvatske sekcije Međunarodnog udruženja likovnih kritičara AICA 2018. godine.

Dizajneri Ivica Mitrović i Oleg Šuran za svoj rad ističu kako, udaljeni od europskih urbanih i tehnoloških centara, svijet promatraju „s ruba Europe“, a distopijskim scenarijima budućnosti pristupaju s humanističke strane, postupnim oblikovanjem dizajnerskog pristupa radnog naziva „Mediterranski spekulativni pristup“. Fokus njihove spekulativne prakse je na implikacijama velikih globalnih tema u lokalnom kontekstu; kako će se recentne i rastuće tehnološke, ekonomske i društveno-političke promjene reflektirati u kontekstu mediteranske, jadranske Europe.

Uzimajući Split kao spekulativnu studiju slučaja, koji se iz turističkog centra u drugoj polovici 21. stoljeća transformirao u centar uzgoja vlasulja kao organizama koji podnose ekstremne klimatske uvjete, projekt *Život nakon turizma* istražuje moguće alternativne scenarije očekivanih ekstremnih klimatskih budućnosti, istovremeno nudeći metode i alate koji pojedincima i zajednici mogu pomoći u gradnji života nakon katastrofe. S druge strane, dizajneri se u radu *Posljednji mediteranski skiper* kroz spekulativnu dizajnersku metodologiju bave rastućim fenomenom automatizacije, predviđajući kako će do 2035. godine strojevi u potpunosti zamijeniti ljude u upravljanju turističkim charter plovilima, čime će zanimanje skipera postati stvar prošlosti.

Ivica Mitrović i Oleg Šuran surađuju od Olegovih studentskih dana na Odsjeku za dizajn vizualnih komunikacija Umjetničke akademije u Splitu. Zajedno stoje iza neformalne edukacijske platforme *Interakcije* na splitskoj Akademiji koja se bavi novim dizajnerskim praksama (od dizajna interakcija, do kritičkog i spekulativnog dizajna). Kroz niz projekata koji uključuju produkciju radova, izložbe i publikacije bave se propitivanjem suvremene dizajnerske prakse i edukacije kroz pristup koji nazivaju „Mediterranski spekulativni pristup“, koji povezuje njihov zajednički senzibilitet prema Jadranu i temama koje promišljanju našu budućnost na Mediteranu. Između niza zajednički realiziranih izložbi može se izdvojiti kustoski projekt hrvatskog izložbenog nastupa na XXI. međunarodnoj izložbi *Milanski trijenale – La Triennale di Milano* (2016), pod nazivom *21. stoljeće. Dizajn poslije dizajna*, gdje realiziraju izložbu *Spekulativnost – post dizajnerska praksa ili nova utopija?* i pripadnu publikaciju. Zajedno su sudjelovali i u realizaciji europskog projekta *Urban IxD – Designing Human Interactions in the Networked City*

(2013 – 2014). U sklopu projekta realiziraju međunarodnu putujuću izložbu *City | Data | Future – Interactions in hybrid urban space*, koja je dio je fundusa Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu. Trenutno za Sveučilište u Splitu vode međunarodni Erasmus+ projekt SpeculativeEdu, jedini europski projekt koji se bavi obrazovanjem u području spekulativnog dizajna i srodnih praksi.

Diskurzivni program

Diskurzivni dio manifestacije, koji je održan 14. i 15. veljače u velikoj dvorani Filodrammatice, sastojao se od četiri tematska panela, nakon svakog od kojeg je održana i diskusija u kojoj je mogla sudjelovati i publika. Panele su moderirali Davor Mišković i Luka Rodela iz Drugog mora.

Prvog dana, na panelu *Društvene transformacije jadranske regije*, izlaganja su održali sociolozi Inga Tomić-Koludrović i Mirko Petrić, oboje zaposleni pri Institutu društvenih znanosti „Ivo Pilar“ – Područni centar Split i Odjelu za sociologiju Sveučilišta u Zadru.

U predavanju *Pusta zemlja? Globalna dimenzija društvenih procesa u jadranskoj regiji*, Mirko Petrić govorio je o brojnim sličnostima društvenih procesa u različitim dijelovima jadranske regije, čija se globalna pozadina najčešće zanemaruje. Naglasak na te sličnosti, prema Petriću, daje osnovu za bolje razumijevanje uzroka procesa koji vode prema depopulaciji, snižavanju obrazovne razine i, općenito, smanjivanju razvojnih mogućnosti i kvalitete života u jadranskoj regiji, unatoč povećanju materijalnog obilja u pojedinim njezinim dijelovima.

Inga Tomić-Koludrović je potom u izlaganju *Rod i razvoj u jadranskoj regiji: slijedi li demodernizacija?*, uputila na podatak da su, suprotno navodima o retradicionalizaciji rodni odnosa u postsocijalističkom razdoblju, rezultati znanstvenih istraživanja pokazali da je između 1989. i 2010. godine rodni konzervativizam u Hrvatskoj bio u stalnom opadanju. Pritom se pokazuje se da je demodernizacija rodni stavova osobito izražena u Dalmaciji, što valja pripisati ne samo migracijskim kretanjima nego i promjeni tipa gospodarstva.

Na panelu *Utjecaj čovjeka na Jadran*, prezentacije su održali predsjednica Instituta Plavi svijet Jelena Basta i viši znanstveni suradnik u Zavodu za istraživanje mora i okoliša Instituta Ruđer Bošković iz Zagreba, Neven Cukrov.

Jelena Basta je u prezentaciji *Problem otpada u moru* govorila o tom velikom problemu današnjice. Najnovija istraživanja ukazuju na to da svake godine u svjetskim morima i oceanima završi oko 8 milijuna kubičnih metara plastičnog otpada, koji predstavlja ogromnu prijetnju morskim organizmima uništavajući njihova staništa i ugrađujući se u hranidbene lance putem kojih izravno utječe i na ljude. Zbog različitih fizikalno-kemijskih svojstava i veličine fragmenata, plastični se otpad u moru dijeli u 6 različitih kategorija (plutajući otpad na površini, plutajući otpad u vodenom stupcu, otpad nasukan na obalu, otpad na morskom dnu, otpad u ledenjacima i otpad u živim organizmima) te samim time problem plastičnog otpada u moru postaje vrlo kompleksan. Stoga, postoje različiti pristupi ovome problemu i pronalaženju učinkovitih rješenja ovisno o tome kakva je struktura otpada i gdje se otpad nalazi.

U izlaganju *Ekološki otisak nautičkog turizma*, Neven Cukrov je predstavio rezultate nedavno završenog projekta NaTEF (Nautical Torusim Ecological Footprint in MPAs) o utjecaju nautičkog turizma na morska zaštićena područja, na primjeru estuarija rijeke Krke. Projekt su od sredine 2018. godine provodili Institut Ruđer Bošković, Institut za turizam u Zagrebu i Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima prirode Šibensko-kninske županije. Također je govorio o problematici toksičnih metala i mikroplastike u Jadranu, i njihovom dugoročnom utjecaju na biljke, životinje i ljude.

U posljednjem panelu održanom u petak 14. veljače, pod nazivom *Utjecaj klimatskih promjena na infrastrukturu Jadrana*, sudjelovali su znanstvenik Igor Ružić s Građevinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci i arhitekt Dinko Peračić iz Platforme 9,81.

S naglaskom na primjere gradova Rijeke, Cresa i Lošinja te naselja Stara Baška, Igor Ružić je u prezentaciji *Utjecaj klimatskih promjena na naseljena područja Kvarnera*, govorio o utjecaju olujnih uspora ('acque alte') i podizanja morske razine, kao posljedica klimatskih promjena, na obalu. U prezentaciji *Rive i plaže*, Dinko Peračić je govorio o tome po čemu su rive i plaže drugačije od trgova i ulica, kako mijenjaju gradove i mjesta i zašto su postale važne, kako na njih utječu sezone i doba dana, te što plaže i rive trebaju postati i što inženjeri i arhitekti po tom pitanju mogu napraviti.

Drugi dan diskurzivnog programa, u subotu 15. veljače, bio je posvećen temi turizma na Jadranu. Sociolog Sven Marcelić sa Sveučilišta u Zadru održao je prezentaciju *Privatni smještaj preko internetskih platformi*, s naglaskom na sve veći rast privatnog smještaja koji počiva na korištenju internetskih platformi i koji za posljedicu ima iseljavanje stanovništva iz gradskih povijesnih jezgri, kao i poskupljenje smještaja i cijena stanova u jadranskim gradovima.

U izlaganju *Hvala, a sad više ništa – slučaj Dubrovnika i Rijeke*, medijska umjetnica Katerina Duda fokusirat će se na svoja dva rada koja tematiziraju odnos turizma, grada i lokalne zajednice. Program je zaključila arhitektica Miranda Veljačić izlaganjem „*Hotel Susjedstvo*“: *decentrirani turizam i društveni razvoj*, s naglaskom na problematiku apartmanizacije i divlje gradnje.

Zaključak

Tema i sudionici petnaestog izdanja manifestacije *Moje, tvoje, naše* privukli su pozornost domaće publike. Pritom odaziv na izložbeni i prezentacijski dio možemo ocijeniti zadovoljavajućim, pogotovo ako se u obzir uzme okolnost da se program održavao u razdoblju iznadprosječno bogatom kulturno-umjetničkim sadržajima (poput raznih aktivnosti i velikog otvorenja projekta *Rijeka 2020 – Europska prijestolnica kulture*), što je nedvojbeno moralo utjecati na vidljivost programa i raspoloženje publike. Usprkos tome, otvorenju izložbe prisustvovalo je preko sto posjetitelja, dok je na svakom od četiri panela u prosjeku bilo između četrdeset i pedeset posjetitelja. Otvorenju izložbe prisustvovala su sva četvorica autora koji su okupljenoj publici predstavili svoje radove. Javnost je izložbu nakon otvorenja mogla posjetiti do 28. veljače, radnim danima od 17 do 20 sati, a dnevno ju je u tom terminu posjećivalo između deset i dvadeset posjetitelja. Također, u svim smo najavama i programskim materijalima naglasili kako se zainteresirani mogu najaviti i dogovoriti posjet u terminima izvan radnog vremena galerije, što se u nekoliko navrata i dogodilo – izložbu smo zainteresiranim posjetiteljima otvarali i vikendom (najčešće se radilo o posjetiteljima iz drugih dijelova Hrvatske koji ne žive u Rijeci).

Oleg Šuran, jedan od autora na izložbi, naš je službeni dizajner, koji za gotovo sve naše programe osmišljava sve potrebne digitalne i fizičke vizualne i promidžbene materijale. U svrhu promocije i najave programa ovogodišnjeg festivala, izradili smo plakat veličine B1, za čije smo postavljanje na javnim mjestima po gradu i okolici angažirali dvije tvrtke koje se time bave. Dio plakata smo također sami postavili na različitim punktovima, poput fakulteta, škola, knjižara, knjižnica, kavana, klubova i poslovnih prostora, te izloga gradske vijećnice i Informativnog centra Grada Rijeke, a dio smo pripremili i kao poklon podijelili zainteresiranoj publici. Osim plakata, izradili smo i deplijan – primjerke kojeg smo također stavili na razna za to predviđena mjesta – u kojem su se nalazile sve važne informacije o rasporedu programa, opisi radova i podaci o autorima izložbe *Tvoj, moj, naš Jadran*, te kratki tekstovi o predavanjima i izlagačima na diskurzivnom dijelu programa.

Program smo najavili na našoj internetskoj stranici www.drugo-more.hr u dvoje odvojene objave – izložbeni i diskurzivni dio. Na internetskoj platformi Facebook također smo na sličan način izradili dvije

odvojene stranice događaja, kako bismo korisnicima te društvene mreže omogućili bolju preglednost onog dijela programa koji ih (više) zanima. Na tim smo stranicama u danima prije početka programa dijelili fotografije i internetske članke koji se tiču teme i sudionika festivala. Osim Facebooka, u svrhu najave i komunikacije programa aktivno smo koristili platforme Instagram i Twitter. Kako bi povećali doseg, pojedine smo objave prije i nakon otvorenja izložbe *Tvoj, moj, naš Jadran* dodatno promovirali korištenjem za to predviđenih alata na Facebooku.

Pripremljene medijske najave u nekoliko smo navrata slali na adrese različitih medija, pri čemu smo se dodatno usredotočili na portale i stranice koji se usko bave temama turizma, pomorstva, nautike i drugih aktivnosti usko vezanih uz Jadransko more, koji su pokazali velik interes te su, pored objave na stranicama, informacije dijelili i putem svojih društvenih mreža. S Novim listom i portalom Kulturpunkt dogovorili smo medijsku suradnju, te su na njihovim internetskim stranicama bili postavljeni *banneri* s vizualom i informacijama o održavanju festivala, a klik na njih posjetitelje je vodio na našu internetsku stranicu i detaljni program festivala. U tiskanom izdanju Novog lista, u četiri je navrata bila objavljena i reklamna traka s najavom cjelokupnog programa, odnosno najavom programa za pojedini dan festivala.

Osim Novog lista i Kulturpunkta, manifestaciju su na svojim internetskim stranicama najavili H-Alter, Vizkultura, Radio Rijeka, Torpedo Media, Moja Rijeka, Burza nautike, Turistplus, Dizajn.hr, Visit Rijeka, Akademija Art, Ekovjesnik, Civilno društvo, Culturenet, riječki Pomorski i Građevinski fakultet, i drugi. Portal Moja Rijeka izradio je video prilog s otvorenja izložbe, u kojem su izjave o svojim radovima dali Ivica Mitrović i Damir Gamulin. Spomenuti smo prilog objavili na našem Vimeo kanalu i ugradili u objave na našoj internetskoj stranici. Novinarica Radija Rijeke Tatjana Sandalj napravila je intervju s Antunom Sevšekom i Damirom Gamulinom (*Antun Sevšek i Damir Gamulin o linearnom mapiranju Jadranske magistrale*) i Ivicom Mitrovićem (*Ivica Mitrović o životu nakon turizma i preplitanju umjetnosti, znanosti, dizajna, arhitekture*), koji su bili emitirani u emisijama Radija Rijeke „Danas aktualno“ i „Leksikon“, te na Prvom programu Hrvatskog radija; snimke spomenutih intervjua također su dostupne na internetskoj stranici Radija Rijeke. Za vrijeme trajanja diskurzivnog dijela programa, ista je novinarka intervjuirala Igora Ružića, Mirandu Veljačić i Dinka Peričića. Prije otvorenja izložbe, Ivica Mitrović gostovao je u studiju internetskog radija Radio Roža, a snimka razgovora dostupna je na Mixcloud stranici radija. Na otvorenju izložbe bili su prisutni novinari riječkih novina na talijanskom jeziku La Voce del Popolo, te novinske agencije HINA, čiji je tekst o otvorenju prenio niz novina i portala kao što su Novi list i T-portal. Obavijesti o programima za pojedini dan izlazile su svakodnevno u rubrici Informator Novog lista.

Osim spomenutih Radija Rože i Radija Rijeke, informacije o programu manifestacije dijelile su i radijske postaje Radio Korzo, Soundset Trsat, Radio Sova i Radio Istra. Program smo detaljno najavili na dan otvorenja izložbe u sklopu emisije „Žirooskop“, koja se na Radio Korzu emitira u udarnom terminu na Radio Korzu.

Audio snimke diskurzivnog programa objavili smo na našem Mixcloud kanalu i „ugradili“ u objave na našoj internetskoj stranici. Fotografije s otvorenja izložbe objavili smo na našim Facebook i Flickr kanalima.

4. ZOOM FESTIVAL

Okupljajući međunarodno priznate izvedbene umjetnike iz Hrvatske, Slovenije i Španjolske, jedanaesto izdanje festivala izvedbenih umjetnosti Zoom održalo se od 17. do 25. listopada na više lokacija u Rijeci: u velikoj dvorani Filodrammatice, u Hrvatskom kulturnom domu na Sušaku, na Korzu i riječkom lukobranu, i u Ulici Milutina. Selektorica festivala bila je umjetnička voditeljica *Ganz novog festivala*, producentica i kustosica izvedbenih umjetnosti Silvija Stipanov. Festival se odvio u suradnji sa španjolskom agencijom Acción Cultural Española (AC/E), u okviru suradničkog europskog projekta Create to Connect -> Create to Impact (CtC ->Ctl).

Kratki opis programa

Prvog dana festivala, u subotu 17. listopada, izvedbena umjetnica Nina Kurtela izvela je skriveni performans „Priroda i društvo“, u kojem je, hodajući od centra prema rubu grada i šumskog predjela, ispuštanjem kovanica propitivala uspostavljene sustave vrijednosti, aktualnu komodifikaciju prirode i prirodnih resursa, istražujući mogućnosti oslobađanja od ekonomske kategorije novca s obzirom na promjenu okoliša kojim se kreće.

Program se u subotu i u nedjelju 18. listopada nastavio izvedbama u 18 i 21 sat, kojima se predstavio španjolski izvedbeni umjetnik David Espinosa s minijaturnim teatrom epskih razmjera, najvećom najmanjom predstavom na svijetu, „Moje veliko djelo (ambiciozan projekt)“, koja je gostovala na brojnim svjetskim festivalima poput venecijanskog Biennale Teatro festivala. U formi figurica, predstava na pozornici okuplja čak 300 glumaca, vojni orkestar, rock bend, životinje, auto i helikopter, preispitujući produkciju visokobudžetnih umjetničkih ostvarenja i kolosalnih predstava izgrađenih na obmanama i smicalicama upitne umjetničke vrijednosti.

Također u nedjelju 18. listopada, na Korzu i lukobranu odvio se performans „Šetanje napuštenosti“ jednog od istaknutijih hrvatskih konceptualnih umjetnika, Siniše Labrovića. Zajedno s ranjivim skupinama društva (nezaposleni, beskućnici) i zainteresiranim građanima, Labrović je prošetao ostavljene i zaboravljene pse kako bi skrenuo pozornost na potrebu za više uzajamnosti i solidarnosti te upozorio na kontinuitet napuštanja temeljnog društvenog ugovora, onog između države i pojedinca, uslijed raznih ekonomsko-političkih malverzacija i tranzicija.

U ponedjeljak, 19. listopada u velikoj dvorani Filodrammatice održana je predstava „Hoerspiel: mala igra za slušanje (i gledanje)“, kazališna priča o misteriju i romantici ranih dana radija. Predstava se izvodi u spomen na Zvonimira Bajsića i Antu Perkovića, a govori o samim počecima radija, o vremenu kada su tada vrlo popularne radio-drame išle uživo iz studija, s glumcima, glazbenicima i maherima za rekonstrukciju potrebnih šumova i atmosfera. Autorica predstave je dramaturginja i redateljica Pavlica Bajsić Brazzoduro, a u predstavi već gotovo sedam godina nastupa deset renomiranih zagrebačkih glumaca, glazbenika, radijskih autora i ton-majstora, među kojima su Jelena Miholjević, Sven Medvešek, Ivana Starčević Rushaidat, Matija Antolić, Ljubica Letinić, Dino Brazzoduro i Nina Bajsić.

U utorak i srijedu, 20. i 21. listopada, na festivalu je u četiri termina nastupila slovenska vizualna umjetnica, pjesnikinja, spisateljica i kustosica Neja Tomšič s intimnom izvedbom „Čaj za petero: Opijumske lađe“, koju je izvela i u londonskom Tate Modernu. U ovom svojevrsnom ritualu ispijanja čaja, umjetnica pripovijeda istinite priče o zaboravljenim epizodama sage o kineskom snu koja je iznjedrila sukob, kolonizaciju i razvoj kapitalizma, te razotkriva poimanje dalekosežnih posljedica trgovine čajem i opijumom na političku sliku današnjeg svijeta.

Također u srijedu, 21. listopada, u jednom riječkom privatnom stanu u naselju Campetto, gostovala je kazališna redateljica Marina Petković Liker s predstavom „Ni prijatelj, ni brat“, koja ispituje izvedbenost bivanja, sudoživljavanja, suosjećanja i suigre, rastvarajući intimne i društvene odnose jedne manje

obiteljsko-susjedske zajednice od koje nije ostalo ni prijatelja ni brata.

U četvrtak, 22. listopada, u velikoj dvorani Filodrammatice gostovao je zagrebački redateljsko-dramaturški dvojac Miran Kurspahić i Rona Žulj zajedno s glumcima Deanom Krivačićem i Svenom Jakirom u Filodrammatici, s predstavom „Victims4Life – Žrtve za život“ koja preispituje novu kulturnu paradigmu i duh vremena. Obraćajući se publici kao fiktivnim ravnateljima kazališta, glumci u predstavi provode publiku kroz proces postavljanja politički podobnog komada.

Idućeg dana, u petak u 20 sati, slovenska koreografkinja, izvođačica i spisateljica Mala Kline, također je u Filodrammatici izvela svoju predstavu „EDEN“, za koju je na slovenskom festivalu Gibanica osvojila nagradu za najbolju predstavu po izboru publike i nagradu Ksenija Hribar za najbolju koreografkinju.

U Hrvatskom kulturnom domu na Sušaku, u subotu, 24. listopada nastupio je riječkoj publici poznat autor, nagrađivani koreograf i redatelj Matija Ferlin, s preciznom i dirljivom solo izvedbom „Sad Sam Almost 6“. Predstava istražuje um djeteta i njegovu emancipaciju te prijelaz u frustrirajući svijet odraslih.

Festival je završen premijernom izvedbom autorskog projekta Pavlice Bajsić Brazzoduro, „Carevo novo uho“, u nedjelju, 25. listopada. Ova izvedbena zvučna šetnja Rijekom osmišljena je kao potraga za izvjesnim Josipom Carom, članom posade jednog od deset brodova redovne linije Rijeka – New York koji je prevozio europske migrante u vrli Novi svijet, a koji je u kobnoj travanjskoj noći 1912. zaprimio SOS signale s najpoznatijeg potonulog broda u svjetskog povijesti. Kazalište na soundwalk način, šetnja na radiofonijski način, radio kao potraga za blagom, sve su to mogući opisi ovog autorskog projekta koji je riječki urbani krajolik pretvorio u scenografiju za potrebe fantazije svojih šetača. Otpuhujući prašinu s pojasa za spašavanje s Titanica kojeg je Josip Car prije više od stoljeća donio u Rijeku a koji se čuva u Pomorskom i povijesnom muzeju, autorica traži njegova nova značenja u svjetlu današnje migrantske stvarnosti. Zvučna šetnja započela je ispred ulaza u nekadašnji hotel Emigranti, danas napuštenu zgradu kroz koju su posjetitelji mogli prolaziti. Šetnja se nastavila Ulicom Milutina Barača do lučice u neposrednoj blizini nekadašnje lansirne rampe tvornice torpeda, gdje su kao završni čin posjetitelji mogli gledati glazbeni nastup.

Zaključno

S obzirom na to da se održavao uslijed ponovnog rasta broja oboljelih od koronavirusa, festival smo unaprijed koncipirali kao „intiman“, ne u smislu poticanja bliskog kontakta među posjetiteljima, nego u vrlo ograničenom broju publike na izvedbama u zatvorenim prostorima, u skladu sa svim preporučenim mjerama za sprječavanje zaraze. Za izvedbe smo primali rezervacije putem e-maila, a prijavljenim smo posjetiteljima slali potrebne upute. Sjedeća mjesta bila su dovoljno međusobno udaljena, a posjetitelji su bili pozvani da održavaju odgovarajuću međusobnu udaljenost, dezinficiraju ruke i obavezno nose zaštitnu masku za lice. Također, pojedine su se izvedbe ponavljale nekoliko puta u više dana.

Na gotovo svim su izvedbama raspoloživa mjesta bila potpuno popunjena a reakcije na program iznimno pozitivne, što smatramo znakom da je festival uspješno proveden. Ukupno je na svim izvedbama bilo oko 270 posjetitelja.

Sve potrebne informacije o festivalu, rasporedu programa, izvedbama i izvođačima najprije smo objavili na hrvatskom i engleskom jeziku na našoj internetskoj stranici (www.drugo-more.hr), na koju smo naknadno uvrštavali galerije fotografija i snimljene video priloge. Prije početka festivala, na društvenoj mreži Facebook izradili smo stranicu događaja na kojoj su korisnici također mogli doći do svih potrebnih informacija i poveznica, izravno pratiti novosti vezane za izvođače i predstave, i pozivati prijatelje i poznanike koje bi mogli biti zainteresirani. Obavijesti i najave festivala dijelili smo putem društvenih mreža, u čemu smo koristili Facebook, Instagram i Twitter stranice Drugog mora, kao i Facebook stranicu Zoom Festival Rijeka. Na Facebooku i Instagramu smo redovito objavljivali raspored

za pojedine dane te fotografije i kratke opise događaja prethodnog dana. Na Instagramu smo svakodnevno koristili opciju „Stories“ koja dopušta izravniju i ležerniju komunikaciju s korisnicima. Kako bi dosegli veći broj korisnika, dodatno smo plaćali promoviranje pojedinih objava na društvenim mrežama Facebook i Instagram. Obavijesti o rasporedu i programu festivala poslali smo putem e-maila pretplatnicima na naš newsletter.

Kao i proteklih godina, prepoznatljiva vizualna rješenja i promotivne materijale za ovogodišnji su festival izradili riječki dizajneri Marino Krstajić Furić i Ana Tomić. Plakati dimenzija B1 bili su postavljeni na raznim frekventnim mjestima diljem grada itd. Izradili smo i deplijan u kojem su se nalazili detalji o rasporedu i opisi pojedinih predstava. Digitalne forme vizuala koristili smo u promociji događaja putem društvenih mreža.

Najave programa koje smo u nekoliko navrata slali s popratnim vizualnim materijalima objavili su brojni lokalni, regionalni i nacionalni mediji, među kojima su Novi list, Teatar.hr, Teklić, internetski portal Radija Rijeke, Moja Rijeka, Culturenet, SeeCult, Torpedo.media, Fiuman, Trend 51, itd., a u svojem su ih radijskom programu prenijele radijske postaje Radio Rijeka, Radio Korzo, Laganini FM i Radio Roža.

Novi list objavio je intervju sa selektoricom festivala, Silvijom Stipanov, kao i osvrt novinarkinje Kim Cuculić na izvedbe Davida Espinose, Mirana Kurspahića i Neje Tomšić. Portal Kulturpunkt objavio je osvrt Nike Krajnović na izvedbu *Ni prijatelj, ni brat* Marine Petković Liker. Izvještaje o pojedinim izvedbama objavili su Radio Rijeka, Impuls, Riportal, Pixsell, Tportal, Rijeka 2020 i dr.

Svi programi festivala fotografski su dokumentirani, za što su bile zadužene fotografkinje Tanja Kanazir, Stephani Stefan i Petra Šporčić.

Fotografije su dostupne na ovoj poveznici:

<https://www.flickr.com/photos/drugomore/albums/72157716774816317>

5. DOPOLAVORO – PROGRAM EUROPSKE PRIJESTOLNICE KULTURE

Ideja programskog pravca *Dopolavoro* projekta *Rijeka 2020 – Europska prijestolnica kulture* je da izložbama, izvedbenim i diskurzivnim programima, te zabavnim spektaklima koje prati bogat izdavački program, govori o radu i novim tehnologijama, pitajući se hoće li tehnološki napredak jednoga dana dovesti do svijeta u kojemu strojevi rade sve, a ljudi uživaju u obilju i dokolici. *Dopolavoro* („nakon posla“, „nakon rada“) bavi se novim oblicima rada koji nisu postojali ili nisu bili rašireni do prije desetak godina. Narav rada neprestano se mijenja pod utjecajem novih tehnologija. Teme povezane s radom podrazumijevaju i teme povezane sa stanjem ne-rada, slobodnog vremena i ljenčarenja, a obrađuju se u suradnji s međunarodnim umjetnicima iz područja vizualnih, izvedbenih i novomedijskih umjetnosti. Nositelj programskog pravca je Drugo more.

Iako prvotno zamišljen i gotovo do kraja pripremljen kao bogat program koji je trebao intenzivno trajati četiri mjeseca, zbog posljedica krize uzrokovane koronavirusom i epidemiološkim mjerama koja se uslijedile, program *Dopolavora* je bitno izmijenjen. Sam program trebao je započeti 23. ožujka s izložbama Milijane Babić, Dubravke Ugrešić i Igora Eškinje, te koncertom kosovske grupe Tetris band. Kako se koncem veljače u Europi počela širiti epidemija uzrokovana virusom COVID-19, koja je sredinom ožujka već bila ozbiljno prisutna i u Hrvatskoj, slijedile su epidemiološke mjere koje su uključivale otkazivanje javnih događaja, restrikcije putovanja i transporta, ograničenje rada, itd., svi su događaji u okviru programskog pravca *Dopolavoro* bili odgođeni na neodređeno vrijeme. Epidemija i s njome povezane mjere tražile su bitno restrukturiranje programa. Neizvjesnost vezana uz mogućnosti javnog okupljanja, transporta radova i putovanja umjetnika, predavača i drugog osoblja nužnog za provedbu programa i njegovo financiranje, uvjetovali su način restrukturiranja programa. Dodatni problem predstavljala je činjenica da se pomno napravljeni vremenski i prostorni raspored događanja zbog odgode programa gotovo u potpunosti raspao. Za provedbu programskog pravca *Dopolavoro* to je predstavljalo poseban izazov zbog reduciranja prostora u kojima se program može provoditi. Vodeći se navedenim ograničenjima i potrebom da se održi koherentnost programskog pravca, donijeli smo odluke o reduciranju programa. Prije svega otkazali smo programe koji su zbog tehničke kompleksnosti bile izrazito rizične za provedbu. Instalacije *Ptić* i *Ruka čovjeka* Christiana Ristowa, instalacija *Chorus* Ray Leeja, šator *Samskara* s pripadajućim umjetničkim instalacijama te koncert robotske grupe *Compressorhead* su otkazani zbog ovisnosti o nizu faktora koje je nemoguće kontrolirati u doba epidemije. Svi navedeni radovi su izrazito tehnički kompleksni i financijski zahtjevni, a njihova realizacija je ovisna o tehničkom i umjetničkom osoblju iz više zemalja. Nadalje, otkazali smo konferenciju *Dopolavoro* o budućnosti rada jer je uključivala putovanja predavača iz Južne i Sjeverne Amerike, Europe i Azije, iz zemalja koje su bile u različitim režimima epidemioloških mjera. Osim toga, letovi planirani za lipanj su se već počeli otkazivati. Kako je postalo jasno da će konferenciju biti nemoguće realizirati u punom opsegu, a da svako odugovlačenje s otkazivanjem konferencije proizvodi nove troškove, konferencija je otkazana. Planirani glazbeni događaji u okviru programskog pravca *Dopolavoro* bili su manjeg formata, vezani uz otvaranja izložbi ili druge događaje, i oni su uglavnom, odgođeni, osim Tetris benda koji je otkazan. Program pop-up radionica DIY elektronike koji se prethodnih godina provodio po riječkim kvartovima također smo otkazali. Iako program nije ni na koji način zahtjevan, njemu je presudio termin u kojem se nije mogao izvoditi zbog epidemioloških mjera, a zakazivanje novih termina nije bilo moguće zbog toga organizacijskih razloga, ili su bili neadekvatni zbog angažmana samih izvoditelja na drugim poslovima ili pak nemogućnosti provedbe od samih organizatora programa. Navedenim otkazivanjima nije ugrožena koherentnost programa jer je izuzev spektakularnih instalacija, cijeli umjetnički program zadržan. Kako je u programskom pravcu *Dopolavoro* od početka dominirala umjetnička perspektiva na promjene u organizaciji rada i načinu na koji tehnologija oblikuje našu svakodnevicu, prvenstveno u svijetu rada, na taj način je zadržana ne samo umjetnička nego i informativna dimenzija programskog pravca. Diskurzivni program zadržao se u manjim formatima i kroz izdavački program, čime je nadomješten nedostatak konferencijskog programa. Programski pravac *Dopolavoro* tako je obavio svoju temeljnu funkciju da javnosti predstavi nove oblike rada, organizacije rada i probleme koje oni sa sobom donose. Europska dimenzija je također zadržana jer se program i dalje bavi navedenim temama iz europske perspektive, a zadržano

je i sudjelovanje širokog kruga europskih umjetnika u realizaciji programa. Otežane mogućnosti putovanja nadomjestili smo online radom s umjetnicima na postavljanjima njihovih radova u novim okolnostima. U tom smislu programski pravac *Dopolavoro* je u vlastitu realizaciju integrirao teme kojima se bavi i na taj način daje dodatni doprinos razumijevanju situacije uzrokovane epidemijom koronavirusa.

Ukratko, program se trebao sastojati od 10 izložbi (od čega je 9 izložbi sastavljeno od novih produkcija), 6 instalacija u javnom prostoru, 6 premijernih izvedbi predstava, 8 glazbenih događaja, 3 simpozija i 1 konferencije. Tijekom godine objavljena su 3 izdanja u okviru izdavačkog programa "Rad i misao" i 3 izdanja u okviru biblioteke "Skhole". Zbog krize uzrokovane koronavirusom program se u određenoj mjeri promijenio te je održano 9 izložbi (Igor Eškinja: Sanjaju li biljke sutrašnjicu; Inke Arns (kustosica): grupna izložba *Usijano more*; Sašo Sedlaček: Oblomo - zaposlen lijenošću; Nikola Bojić i suradnici: Terra Effluviens; Jennifer Lyn Morone: Shema stvari; Marcell Mars, Valeria Graziano i Tomislav Medak: Piratska skrb; Silvio Lorusso i Sebastian Schmiege: Platformski duhovi; Sanela Jahić: Nesigurnost u petlji; !Mediengruppe Bitnik: Loše odluke, pola zabave), jedna instalacija u javnom prostoru (Bil Vorn: Histerične mašine), 2 premijerne izvedbe predstave (BADco.: Rad panike), 3 glazbena događaja, 2 razgovora s umjetnicima (Igor Eškinja i Milijana Babić), 1 radionica (RYBN: Offshore Tour Operator) i distribucija rada "Zajednički Manifest Komunističke partije ujedinjenog građanstva Rijeke" riječkog umjetnika Nemanje Cvijanovića.

U nastavku ćemo navesti i opisati sve programe koji su u 2020. godini trebali biti održani prema planu rada, navesti prvotno planirane datume i mjesta njihovog održavanja te sve promjene do kojih je došlo zbog posljedica krize uzrokovane virusom COVID-19 i epidemiološkim mjerama koja se uslijedile.

USIJANO MORE – grupna izložba

planirano trajanje: 23. travanj – 23. srpanj 2020.

novi datumi nakon rekonstruiranja programa: 20. kolovoz – 31. listopad 2020.

Exportdrvo, 1. kat

Partner: Goethe-Institut Kroatien (Zagreb)

Izložba *Usijano more* u prvi plan stavlja nove nevidljive ekonomije koje su neodvojivo povezane s morem, kao što je iskopavanje nafte i ruda u morskim dubinama, uspostavljanje *offshore* poreznih oaza na morskim obalama i pokretanje libertarijanskih *start-upova* u samodostatnim naseobinama koje plutaju međunarodnim vodama. Sve te aktivnosti dio su novih ekonomija koje uključuju nove oblike rada (poput brige i skrbi) ili novih oblika kruženja kapitala (poput slobodnih luka). S obzirom na (povremenu) posebnost njihovih poreznih modela, lučki gradovi kao što je Rijeka veoma su važni za takve vrste ekonomija. Umjetnici čije radove okuplja izložba istražuju neobične Amazonove trgovine, sve prisutnije *outsourcanje* zdravstvene skrbi, „crne dimnjake“ i rudarenje na velikim dubinama, skrivene *offshore* oaze, mračna carstva amaterske pornografije i druge zlatne obale.

Kustosica izložbe je Inke Arns (DE), doktorica znanosti, poznata po svome radu u medijskoj umjetnosti. Umjetnička je direktorica dortmundske organizacije Hardware MedienKunstVerein (HMKV) i kustosica brojnih međunarodnih izložbi koje su predstavljene diljem Europe i svijeta – od Berlina, Glasgowa i Varšave preko Ljubljane i Novog Sada do Moskve, Tel Aviva i Hong Konga.

Izložba je predstavila radove brojnih europskih i svjetskih umjetnika i skupina kao što su: Ursula Biemann (CH), DISNOVATION.ORG (FR/PL), Lawrence Lek (GB), Rebecca Moss (GB), Elisa Giardina Papa (IT), Lisa Rave (DE), Marie Reinert (FR), Tabita Rezaire (FR), RYBN (FR), Hito Steyerl (DE), Jacob Hurwitz-Goodman / Daniel Keller (US), Aram Bartholl (DE), Sebastian Schmiege (DE), Steffen Kuhn (DE) i Jenny Odell (US).

S obzirom na situaciju s koronavirusom izložba nije otvorena u prvom predviđenom terminu. Kako je otvorenje izložbe bilo planirano za ožujak 2020., to nije bilo moguće ostvariti iako su svi pripremni radovi bili napravljeni, nacrt je bio izrađen, kontaktirani su svi potencijalni izvođači radova, dizajner, arhitekti i svi su umjetnici bili potvrđeni. U trenutku stopiranja svih aktivnosti uslijed krize uzrokovane koronavirusom, sve su aktivnosti vezano uz produkciju izložbe bile zaustavljene. Kontaktirani su svi umjetnici i obavješteni da trenutno izložbe nema, kontaktirani su svi izvođači radova te je odgođeni svi predviđeni radovi. U travnju dolazi do restrukturiranja cjelokupnog programa, ali je odlučeno da izložba dobiva novi termin i to u kolovozu 2020. Ponovno su kontaktirani svi umjetnici i u tom je procesu većina umjetnika potvrdila sudjelovanje, osim umjetnice Lauren Huret, čiji rad u novom terminu izložbe nije bio dostupan te smo pronašli zamjenski rad umjetnika Steffena Kuhna. S obzirom na to da svi umjetnici nisu mogli ponovno sudjelovati, u suradnji s kustosicom Inke Arns i arhitektima Dinkom Peračićem i Mirandom Veljačić prilagođen je stari dizajn izložbe te napravljen novi plan. Ponovno su kontaktirani svi izvođači radova i potvrđeno je njihovo sudjelovanje u realizaciji projekta. Što se tiče financijskih sredstava za izložbu, ona su načelno odobrena u suradnji s tvrtkom Rijeka 2020 i Gradom Rijekom, ali sva dogovorena sredstva nisu bila isplaćena u ovom financijskom razdoblju.

U srpnju je krenula realizacija izložbe, gradnja postava, čišćenje i uređivanje prostora, postavljanje projekcija i cijelog postava izložbe, najava otvaranja izložbe. U kolovozu je održana konferencija za novinare, tiskani su jumbo plakati, plakati B2 formata, programske knjižice. U cijelom periodu uređivan je i prostor ulaza u zgradu Exportdrva kako bi se izložba mogla otvoriti. Otvoravanje izložbe održano je 20. kolovoza 2020. godine, s početkom u 20 sati ispred zgrade Exportdrva, kada su se s pozornice okupljenim posjetiteljima obratili kustosica izložbe Inke Arns, producentica Ivana Katić iz Drugog mora, direktorica *Rijeke 2020* Irena Kregar Šegota i zamjenik gradonačelnika Rijeke Marko Filipović. Posjetitelji su na izložbu ulazili uz poštivanje svih epidemioloških mjera. Za glazbeni dio otvorenja izložbe bili su zaduženi Saša Antić i Luka Barbić iz splitskih skupina TBF i Banana zvuk, koji su za ovu priliku puštali glazbu s ploča sa spomenute pozornice ispred Exportdrva. Otvorenju izložbe je prisustvovalo 500 posjetitelja, a ukupno je izložbu posjetilo 2230 posjetitelja.

OFFSHORE TOUR OPERATOR – radionica kolektiva RYBN.ORG (FR)

21. kolovoz 2022., Delta Lab

U sklopu izložbe *Usijano more*, pariški istraživačko-umjetnički kolektiv RYBN.ORG održao je dan nakon njezinog otvorenja radionicu čiji su polaznici, opremljeni audio vodičima, po riječkim ulicama tragali za adresama tvrtki koji se spominju u poznatim *Panamskim dokumentima (Panama Papers)*, u kojima se navode pojedinci i tvrtke koje pomoću offshore tvrtki sa sjedištem u poreznim oazama izbjegavaju plaćanje poreza.

Osnovan 1999. u Parizu kao kolektiv, RYBN.ORG provodi izvandisciplinarna istraživanja složenih odnosa između tehnologija i ekonomije. RYBN.ORG istražuje iznimno komplicirane sociopolitičke i tehničke fenomene poput visokofrekventnog trgovanja, tržišnih infrastruktura subsekundne brzine, kibernetičke eshatologije, diskretnih mreža *offshore* financija, povratka „ljudskih kalkulatora“ u digitalnom radu, širenja industrijskog patentiranja prema živim organizmima itd.

Radionica je održana na engleskom jeziku i odazvalo joj se petnaest polaznika, koji su poput turista sa slušalicama u ušima i fotoaparatom u rukama šetali gradom u potrazi za adresama, koje se u jednoj od najvećih poreznih afera 21. stoljeća spominju među 11,5 milijuna dokumenata obujma 2,6 terabajta podataka. Sudionici su mogli dokumentirati svoju šetnju uz napomenu da obraćaju pozornost na poštanske sandučice i parafone kako bi provjerili ako je ime *offshore* pravnog subjekta, otkriveno u procesu curenja podataka, još uvijek tamo. Sudionici su također trebali raditi bilješke o putu kojim se kreću, kako bi kasnije s ostalima mogli razgovarati o iskustvima i prikupljenim fotografijama.

CRVENA ŠKOLA – izložba Dubravke Ugrešić (HR)

planirano trajanje: 26. ožujka – 13. travnja 2020., Galerija Filodrammatica
novi datumi nakon rekonstruiranja programa: početak 2021., Galerija Filodrammatica

Partner: Multimedijalni institut Zagreb

Izložbom inspiriranom skupljanjem početnica poznata spisateljica široj se javnosti predstavlja i kao umjetnica u jednome drugom žanru.

Početak rata u Jugoslaviji 1991. Dubravki Ugrešić se u rukama slučajno našla početnica iz 1957., koja je prema godini izdanja mogla biti i njezina. Kao što sama kaže: „Preda mnom su najednom iskrsnula dva svijeta: davnašnji, zaboravljeni svijet početnice, koji je obećavao sretnu budućnost, i drugi, zbiljski, sadašnji, koji je tu budućnost brutalno osporavao.“ Ova epizoda bila je uvod u skupljanje početnica, a rezultirala je esejom objavljenim u knjizi *Kultura laži*, ali i nizom vizualnih radova koji se predstavljaju na izložbi. Riječ je o figuricama uprizorenim scenama iz školskog života i crtežima koji su inspirirani početnicama. Na izložbi se predstavljaju i originalni bukvari, početnice, mahom iz istočne Europe i Jugoslavije, koje je Dubravka Ugrešić skupila tijekom godina. Sjajna spisateljica, ovom se izložbom široj javnosti predstavlja kao umjetnica u jednome drugom žanru i mediju koji joj nisu tek poligon za ponavljanje uvježbanih tema već prostor u kojem podjednako zaigrano i nježno skreće pažnju na neke nove motive.

Izložba je također odgođena uslijed krize uzrokovane koronavirusom. U slučaju ove izložbe nije bilo moguće sadržaj prebaciti u digitalnu sferu i odlučeno ju je odgoditi za termin kada će biti moguće okupljanje većeg broja ljudi, po mogućnosti početkom 2021. godine. U ovom izvještajnom razdoblju napravljene su sve pripremne aktivnosti, definiran je postav i dizajn izložbe, održan je i sastanak u Rijeci vezano uz postav u prostoru Filodrammatice i započelo se s medijskom kampanjom. Nakon razdoblja lockdowna koji je uslijedio i nemogućnosti izvedbe izložbe i njezinog otvaranja krenulo se u restrukturiranje programa i u tom je procesu u suradnji s tvrtkom Rijeka 2020 i Gradom Rijekom odlučeno da se ova izložba prebacuje na novi datum. Novi smo datum dogovorili i s našim partnerima, Multimedijalnim institutom iz Zagreba, kao i s dizajnericama postava Ninom Bačun i Robertom Bratović iz kolektiva OAZA i Elom Meseldžić.

3. SMJENA – Milijana Babić (HR) i Centar za ženske studije pri Filozofskom fakultetu u Rijeci

planirano trajanje: 26. ožujka – 13. travnja 2020. (izložba), 27. ožujka 2020. (okrugli stol), Galerija Kortil
novi datumi nakon rekonstruiranja programa:

- medijski rad, Gloria Glam (ožujak 2020.)
- listopad 2020., Rijeka, Zagreb, Ljubljana (multimedijalna izložba na jumbo plakatima u javnom prostoru)
- 6. listopada 2020. u 18 sati, Omladinski klub Palach, Kružna 8 (okrugli stol)

Tradicionalne dvije smjene ženskoga rada, plaćena i neplaćena, i dalje su u velikoj mjeri prisutne kao prepoznatljivi modeli funkcioniranja žena u kontekstu fenomena rada. U projektu se sintagma „treća smjena“ upotrebljava kao naziv za popravljavanje ženskog tijela radom na sebi, kako bi se žena približila idealno lijepom prema društveno nametnutoj predodžbi o ženskoj ljepoti. 3. smjena odnosi se na dva segmenta ženskoga rada i povezuje ideju rada i onu slobodnoga vremena, a, što je važnije, u svojoj naoko frivolnoj ulozi na specifične načine utječe na radni aspekt ženskih života. U sklopu projekta provedeno je višemjesečno terensko istraživanje u riječkim salonima ljepote u kojima je intervjuirano šezdesetak korisnica.

U ovom se razdoblju intenzivno radilo na projektu 3. smjena i materijalima koji su prikupljeni u okviru terenskoga rada i provedenog istraživanja u salonima ljepote. Od siječnja do ožujka u suradnji s tvrtkom Rijeka 2020 uspostavljena je suradnja s Hanza mediom d.o.o. koji su bili partneri tvrtke te dogovorena suradnja s časopisom Gloria pa je medijski rad 3. smjena izašao kao podlistak časopisa Gloria Glam, a objavljen je u digitalnom formatu na stranicama Drugog mora i Rijeke 2020. U ovom se razdoblju intenzivno radilo i na postavu izložbe u Galeriji Kortil; međutim, s obzirom na to da izložba nije mogla

biti realizirana u navedenom terminu uslijed krize uzrokovane koronavirusom, rad je rekonceptualiziran i predstavljen kao izložba na jumbo plakatima u Rijeci, Zagrebu i Ljubljani u listopadu 2020. godine; u periodu od 8. do 20. listopada, rad je bio izložen na tri lokacije u Rijeci: Krešimirova – Pošta 2, Osječka – pravac Škurinje i Radnička – kod Tower Centra, a vremenski se preklapao s izvedbama u Ljubljani (Festival Mesto žensk) i Zagrebu (Ganz nove Perforacije i Noć Performansa). U Omladinskom kulturnom centru Palach (Kružna 8, Rijeka), u utorak 6. listopada s početkom u 18 sati održan je razgovor o umjetničkom radu *3. smjena* s povjesničarom umjetnosti i kustosicom Ksenijom Orej, u kojem su sudjelovale umjetnica Milijana Babić i Ana Ajduković iz Centra za ženske studije pri Filozofskom fakultetu u Rijeci.

NESIGURNOST U PETLJI – Sanela Jahić (SI)

*** prvotni naziv izložbe: „Raditi za nestanak rada“**

planirano trajanje: 24. travnja – 15. svibnja 2020., Galerija SKC, Kružna 8

novi datumi nakon rekonstruiranja programa: 5. studenog – 27. studenog 2020., DeltaLab, Delta 5

Partneri: Aksioma – Zavod za sodobne umetnosti (Ljubljana, SI), Univerza v Ljubljani, Fakulteta za računalništvo in informatiko (Ljubljana, SI), Loški muzej (Škofja Loka, SI)

Istražujući odnose između ljudi i strojeva, s naglaskom na mogućnost strojno osmišljene izložbe, umjetnica Sanela Jahić otvara brojna zanimljiva pitanja. Što bi se dogodilo da se njezino umjetničko stvaranje automatizira? Ako bi se razvio algoritam sa sposobnošću predviđanja na temelju baze podataka o njezinim radovima, istraživanjima i interesima, a sve u svrhu određivanja sadržaja i estetike njezina sljedećeg umjetničkog djela – bi li se algoritam tada okrenuo sam sebi i tako bio zarobljen u određenoj petlji?

Budući da se temelji na njezinim umjetničkim djelima i metodama rada, ta će tehnologija predviđanja, svakim rastom količine podataka u svojoj bazi, postajati sve naprednija i složenija. U tom slučaju može proizvesti i nešto iznenađujuće, nešto što nadilazi naša očekivanja i što se može (pogrešno) protumačiti kao kreativnost samog stroja. Ako u suradnji s algoritmom usporedno radi na stvaranju nekog djela, hoće li publika moći razlikovati koje je djelo oblikovao stroj, a koje ona sama? Konačno, s obzirom na to da njezina umjetnička praksa uključuje proizvodnju tehnološki podržanih kinetičkih objekata, ne znači li to da će algoritam – koji je i sam stroj – proizvoditi umjetnička djela koja su također strojevi?

Rad se sastoji od dva segmenta: radovi koje će izabrati algoritam i način na koji algoritam radi.

Produkciju umjetničkog rada radili smo u suradnji s organizacijom Aksioma iz Ljubljane i s obzirom na to da se rad razvijao u protekle dvije godine u ovom se radilo na dovršavanju planova za realizaciju izložbe u Galeriji SKC. Budući su sve aktivnosti bile blokirane od kraja ožujka 2020. i ova je izložba morala biti odgođena. Za novi termin više nije bilo slobodnog prostora u Galeriji SKC. U razdoblju od srpnja do rujna 2020. g. pronađen je novi prostor za realizaciju izložbe i to u prostoru DeltaLaba na adresi Delta 5. Nakon rezervacije termina krenulo se u dogovore oko postava izložbe u novom prostoru, gdje je bila otvorena od 5. do 27. studenog 2020.

PLATFORMSKI DUHOVI – Silvio Lorusso (IT), Sebastian Schmiegl (DE)

*** prvotni naziv izložbe: „Ghosting the Ghost“**

planirano trajanje: 24. travnja – 15. svibnja 2020., Galerija Filodrammatica

novi datumi nakon rekonstruiranja programa: 23. listopad – 13. studeni 2020., Galerija Filodrammatica

Multimedijalna izložba talijanskog umjetnika i dizajnera Silvija Lorusa i njemačkog umjetnika Sebastiana Schmiegl bavi se kritikom rada, naglašavajući njegova ograničenja s obzirom na plaću koju zauzvrat pruža, sve veću nestašicu poslova, kao i osjećaje tuposti i užasa koje često izaziva. Izložba polazi od knjige Davida Fraynea *The Refusal of Work: The Theory and Practice of Resistance to Work* (2015.) koja sadrži pregled teorijskih perspektiva koje kritiziraju rad, ali i intervju s plaćenim

radnicima koji zbog nezadovoljstva svojim rutinskim i često besmislenim i ponavljajućim poslovima pronalaze praktične načine odupiranja kolonizatorskoj moći rada. No Lorussov i Schmiegov projekt ide korak dalje i pita se što je sa svim onim radnicima koji nemaju prilike iskusiti rutinu, primjerice s dizajnerima i piscima koji nemaju šefa, ured ili stalna primanja. Koje strategije oni mogu razviti u svrhu kritičkog obračuna s radom.

Izložba stoga u prvi plan stavlja mogućnosti odbijanja rada iz perspektive samostalnih radnika iz područja tzv. kreativnih industrija, bili to freelanceri, podzaposleni, honorarni radnici ili oni koji su upravo s fakulteta ušli na tržište rada. Predstavljeni radovi napravljeni su u suradnji s grupom takvih radnika koji su se u njihovoj izradi koristili svojim posebnim vještinama (dizajn, pisanje, snimanje i montaža itd.) i izrazili svoje stavove o radu. Krajnji je cilj projekta stvoriti materijalnu etnografiju o odbijanju rada „ne-radničke ne-klase“, kako ju je nazvao filozof André Gorz.

Od početka 2020. godine radili smo na produkciji izložbe koja je trebala biti postavljena u Galeriji Filodrammatice međutim uslijed krize uzrokovane koronavirusom izložba nije mogla biti otvorena u predviđenom terminu. U restrukturiranju cjelokupnog programa izložba je dobila novi termin u listopadu 2020. pa je nastavljen rad na produkciji izložbe putem Skype sastanaka. U razdoblju od srpnja do kraja rujna 2020. finalizirani su dogovori oko realizacije izložbe i definiranju konačnog dizajna i postava izložbe, održano je više Skype sastanaka te se krenulo u izradu elemenata izložbe.

Izložba je u formi multimedijalne instalacije, u čijoj su izradi autori surađivali s poznatim eksperimentalnim glazbenikom LOREM-om, u konačnici predstavljena od 23. listopada do 13. studenog. Instalacija se sastojala od šuplje zidne strukture koja, slično digitalnim platformama, modulira različite stupnjeve neprozirnosti i transparentnosti. Služeći kao sučelje za jednosmjernu komunikaciju između korisnika i platformi, instalacija donosi monolog koji kombinira nekoliko glasova u jednu melankoličnu jadikovku uparenu sa zvučnom podlogom.

TERRA EFFLUVIENS – Nikola Bojić (HR)

planirano trajanje: 24. travnja – 15. svibnja 2020., Galerija Kortil

novi datumi nakon rekonstruiranja programa: 21. kolovoz – 30. rujan 2020., Exportdrvo

Izložbeni projekt *Terra Effluviens* dizajnera i povjesničara umjetnosti Nikole Bojića i njegovih brojnih suradnika, gotovo pedeset godina nakon nastanka originalne studije *Sistematizacija fenomena čovjekove sredine* hrvatskog arhitekta Branka Petrovića, objavljene 1971., vraća izvorne dijagrame iz studije u život, i to na vrlo specifičnome mjestu, u Rijeci. Studija je objavljena u Jugoslaviji usred hladnoratovske napetosti, brojnih tehno-futurističkih vizija toga vremena i rastućih ekoloških problema, a zatim ostala zaboravljena i skrivena.

U studiji je predstavljeno tridesetak dijagrama koji pružaju uvid u isprepletenost ljudskih, tehnoloških i prirodnih sustava. Petrović je u studiji povezo tehnološka predviđanja, novo poimanje vremena i prostora te njihovih relacija s budućom dinamikom planetarnog ekosustava, što se iz suvremene perspektive doima kao analitička vizija krize ekosustava u kojoj se danas nalazimo. Zbog svoje specifične industrijske povijesti, koja nije samo nepovratno redefinirala prirodno okruženje već i kolektivnu svijest ljudi što se radom godinama stvarala, Rijeka figurira kao savršena „zona“ za kritičko promišljanje rada koje nadilazi dosadašnje postavke eksploatacije, proizvodnje i eksponencijalnog rasta. Svojim obalnim i riječnim ekološkim sustavima, umreženima gustom industrijskom infrastrukturuom, Rijeka je poslužila kao operativni uzorak za proučavanje pojma *terra effluviens* (ugrubo prevedeno kao „zemlja toksičnog protoka“), koji je bio središnja tema istraživanja.

Projekt povezuje studente, teoretičare, znanstvenike, hakere, arhitekta i umjetnike u seriju terenskih eksperimenata, spekulativnih dizajnerskih praksi, rasprava i izrade prototipova u svrhu proizvodnje podataka i novih znanja koja daju uvid u ekološko stanje ovog prostora. Povezujući tako zaboravljenu studiju iz 1971. sa suvremenim teorijskim, umjetničkim i dizajnerskim istraživanjem, izložba pruža nov

uvid o utjecaju čovječanstva na Zemlju, koji je toliko jak da se pojavila potreba za proglašavanjem nove epohe zvane *antropocen*.

Projekt zaokružuje publikacija koja donosi rezultate radionica, umjetničke radove te teorijske tekstove napisane za ovu prigodu, organizirane u odnosu na originalne, također nanovo objavljene, Petrovićeve tekstove i dijagrame.

Izložba je trebala biti postavljena u Galeriji Kortil međutim zbog krize uzrokovane koronavirusom izložbu nismo bili u mogućnosti otvoriti u predviđenom terminu. U travnju 2020. krenulo je restrukturiranje programa i u tom je procesu odlučeno da će izložba biti prebačena u Exportdrvo kao novi prostor različitih kulturnih događanja u okviru EPK. Prvotno je dizajn izložbe bio prilagođen prostoru Galerije Kortil te je u ovom razdoblju trebalo raditi na novom dizajnu. S obzirom na to da smo – zbog mjera prekidanja svih javnih događanja uslijed pandemije koronavirusa – bili primorani otkazati ili odgoditi velik broj planiranih događanja u okviru programskog pravca Dopolavoro projekta Rijeka 2020, tijekom neočekivane pauze odlučili smo pokrenuti serijal "Dopolavoro: iza scene". Prvi nastavak bio je vezan upravo za projekt "Terra Effluviens", donoseći video snimku razgovora s kustosom i njegovim suradnicima o projektu u Moderna Museet u Stockholmu, fotografije sa trodnevnog seminara održanog u Rijeci, prikaz modeliranja sustava umjetne inteligencije, vizualizaciju analize prikupljenih tekstualnih podataka i prostornu skicu interaktivne instalacije koja će biti predstavljena na izložbi. U razdoblju od srpnja do rujna 2020. g. pripremljena je cijela izložba, definiran je postav s obzirom na zgradu Exportdrva, izrađeni su paneli, zvučnici, metalna konstrukcija za ekrane i očišćen je cijeli prostor te pripremljen za otvaranje koje se održalo 21. kolovoza 2020. u 20 sati. Do 30. rujna, uz poštivanje svih važećih epidemioloških mjera, izložbu je posjetilo 1760 posjetitelja.

HISTERIČNE MAŠINE – Bill Vorn (CA)

planirano trajanje: 25. travnja – 16. svibnja 2020., Exportdrvo, prizemlje

novi datumi nakon rekonstruiranja programa: 13. kolovoza – 5. rujna 2020., Exportdrvo, prizemlje

* instalacija je na zahtjev tvrtke Rijeka 2020 produžena do 19. rujna 2020.

Organizatori: Drugo more (Rijeka), Kontejner – biro suvremene umjetničke prakse (Zagreb)

Izložba *Histerične mašine* kanadskog umjetnika i glazbenika Billa Vorna dio je njegova istraživačkog programa *Estetika umjetnog ponašanja*, a sastoji se od robotičkih instalacija koje svojim ponašanjem podsjećaju na živa bića.

Iako je riječ o hrpi metala koju pokreće hidraulični sustav u trenucima kada senzori reagiraju na prisutnost ljudi u prostoriji, predstavljeni roboti izazivaju snažne senzacije. Instalacije nastoje gledatelja potaknuti na propitivanje naravi umjetnog života i osnovnih filozofskih i socioloških pitanja o odnosu ljudi i strojeva, prirodnog i umjetnog, stvaranjem osjećaja empatije prema bićima čije je ponašanje disfunkcionalno, apsurdno i devijantno.

Početak godine s partnerima Kontejnerom bio je dogovoren cjelokupni postav i transport robota, međutim uslijed krize uzrokovane koronavirusom i ova je izložba bila stopirana te se nije realizirana u dogovorenom terminu. Uslijedila je reorganizacija cjelokupnog programa i odlučeno je da izložba ostaje u programu te je dogovoren i novi termin za realizaciju u kolovozu 2020. U međuvremenu smo održali dva sastanka s Kontejnerom u Rijeci do ožujka 2020. te više Zoom sastanaka za vrijeme trajanja izolacije, a kada su epidemiološke mjere to dozvolile održan je i jedan sastanak u Rijeci.

U razdoblju od srpnja do rujna 2020. realizirale su sve potrebne pripremne aktivnosti, dopremljene su mašine u Rijeku, sagrađen je kavez u donjem dijelu zgrade Exportdrva u kojem su mašine smještene, održano je više koordinacijskih sastanaka partnera Kontejner iz Zagreba te tehničkog tima Cyclorama koji su cijelu instalaciju i postavili te bili zaduženi za njezino održavanje za vrijeme cijelog trajanja instalacije u prostoru. Ulazni prostor Exportdrva očišćen je i pripremljen za otvaranje instalacije. Instalacija je otvorena 13. kolovoza 2020. i poštujući sve epidemiološke mjere instalaciju je do 19. rujna

posjetilo 3.750 posjetitelja.

LOŠE ODLUKE, POLA ZABAVE – !Mediengruppe Bitnik (CH/UK)

* **prvotni naziv izložbe: „Work Hard, Have Fun, Make History.“**

planirano trajanje: 21. svibnja – 11. lipnja 2020., Galerija Kortil
novi datumi nakon rekonstruiranja programa: 3. prosinca 2020. – 15. siječnja 2021.

Program financijski podržava: Veleposlanstvo Švicarske Konfederacije u Republici Hrvatskoj

Nastavljajući svoja istraživanja o tome kako kodovi definiraju sadašnjicu, autori Carmen Weisskopf (CH) i Domagoj Smoljo (HR), koji čine umjetnički kolektiv !Mediengruppe Bitnik, tragaju za načinima na koje algoritmi mijenjaju rad. Izložba se u prvom redu bavi pitanjima kontrole i trenucima gubitka kontrole u sustavu kojim dominiraju algoritmi, kada pogreške i kratkotrajni kvarovi odjednom razotkrivaju glavne strukture koje su temeljene na kodu.

Algoritmi su postali jedna od najjačih snaga u oblikovanju 21. stoljeća, ali su i dalje u većini slučajeva vidljivi i dostupni tek malom broju ljudi. Svaki oblik suvremenog života na različite se načine nalazi pod utjecajem algoritama. Sustavima kontrole podataka ljudi daju sve više prava da ulaze u njihove živote. Pokretani osobnim podacima i ponašanjima korisnika, algoritmi procesuiraju i prate svaki njihov pokret kako bi im pružili po mjeri skrojene usluge za svakodnevne potrebe. Korisnici pritom nemaju predodžbu o logici i odlukama na temelju kojih su uopće nastali.

Od početka godine bavili smo se produkcijom izložbe koja se trebala održati u Galeriji Kortil, ali je međutim zbog krize uzrokovane koronavirusom realizacija same izložbe bila zastavljena. U komunikaciji s autorima razmišljalo se i o mijenjanju prvotno zamišljenog formata izložbe i o mediju u kojem će rad biti predstavljen, ali je odlučeno da se izložba svakako izvede u fizičkom prostoru u Rijeci. S obzirom na to da izložbu više nismo mogli postaviti u Galeriji Kortil, za zamjenski prostor odabran je DeltaLab na adresi Delta 5.

Na izložbi *Loše odluke, pola zabave* u konačnici su predstavljena dva najnovija rada grupe !Mediengruppe Bitnik. U formi 27 posebno dizajniranih majica, rad *Označen zbog političkog govora* bavi se problematikom sve prisutnijeg upošljavanja algoritama u procjeni naših osobnosti i odlučivanja jesmo li "uzorni građani". S druge strane, rad *Odluke Odluke Odluke* testira suvremeni poštanski sustav koji je u velikoj mjeri automatiziran, čime strojeve za preusmjeravanje pošiljaka dovodi u situaciju da, zahvaljujući svojim odlukama – za razliku od uobičajenog praćenja protokola – sudjeluju u oblikovanju instalacije koja je vidljiva na izložbi.

SHEMA STVARI – Jennifer Lyn Morone (US)

planirano trajanje: 21. svibnja – 11. lipnja 2020., Galerija Filodrammatica
novi datumi nakon rekonstruiranja programa: 27. kolovoza – 18. rujna 2020., Galerija Filodrammatica

Američka umjetnica **Jennifer Lyn Morone** u ovoj instalaciji polazi od tvrdnje da je ubrzan razvoj tehnologije možda promijenio prirodu rada za neke, ali nije raskrčio put prema boljem, održivom životu, što je najavljivalo (utopijsko) obećanje da će nas tehnološki napredak jednoga dana dovesti do svijeta u kojemu strojevi sve rade, a ljudi uživaju u obilju i dokolici. Video instalacija je nastala na temelju zaključaka umjetničkih razgovora sa stručnjacima iz područja tehnologije, politike i znanosti, ali i suradnje s polaznicima imaginacijskih radionica pisanja priča i scenarija o mogućoj budućnosti, tj. alternativnoj sadašnjosti svijeta rada, koje su se održale u Rijeci u lipnju 2019. godine.

Umjetnica se već godinama bavi problematikom položaja pojedinca u suvremenom svijetu rada. Kako bi pokušala isprovocirati vladajući ekonomsko-pravni sustav iznutra, 2014. je samu sebe registrirala

kao korporaciju Jennifer Lyn Morone™ Inc, čija je danas upraviteljica, dioničarka i osnovni proizvod.

Tijekom 2020. godine radilo se na snimanju materijala za video rad koji će biti prikazan na izložbi. Održano je višednevno snimanje u siječnju 2020. na kojem su sudjelovali glumci, autorica projekata i snimatelji, producenti. Nakon održanog snimanja u Rijeci, autorica projekta Jennifer Lyn Morone sve je snimljene materijale krenula montirati i u tom je procesu zaključeno da je neke materijale potrebno dosnimiti. Organizaciju novog snimanja u Rijeci prekinula je kriza uzrokovana koronavirusom. U travnju 2020. u reorganizaciji cjelokupnog programa odlučeno je kako se rad na ovom projektu nastavlja te se krenulo s pripremama za novo snimanje koje je predviđeno za srpanj 2020.

U srpnju 2020. održano je snimanje dodatnih video materijala koji su iskorišteni za montažu konačnog videa koji je prikazan u formi trokanalne video instalacije u Galeriji Filodrammatica. U cijelom periodu, s obzirom na kompleksnost rada, održano je više video sastanaka s umjetnicom, radilo se na koordinaciji s ostalim sudionicima projekta, provedeno je više dogovora između nas kao producenata i tehničara na postavu izložbe. Izložba je otvorena 27. kolovoza 2020. u 19 sati u Galeriji Filodrammatica. Tijekom njezinog trajanja, izložbu je posjetilo stotinjak posjetitelja.

PIRATSKA SKRB – Valeria Graziano (IT), Tomislav Medak (HR), Marcell Mars (HR)

planirano trajanje: 17. lipnja – 8. srpnja 2020.

novi datumi nakon rekonstruiranja programa: 8. – 31. listopada 2020.,

planirano mjesto održavanja izložbe: Galerija Kortil

ново mjesto održavanja izložbe nakon rekonstruiranja programa: Exportdrvo

Piratska skrb je istraživački projekt koji izložbenim programom i nizom popratnih razgovora predstavlja sve prisutnije oblike isprepletanja skrbi i piratstva, čime se na nove i zanimljive načine nastoji nadvladati neke od najvažnijih izazova naše epohe.

Projekt u prvom redu razmatra pretpostavku da živimo u vremenu u kojem se skrb, kao politička i kolektivna mogućnost društva, sve intenzivnije kriminalizira. Taj trend mijenja pristup prema praksama koje se vežu uz skrb, čime se sve više počinju usvajati taktike koje podsjećaju na eksperimente u području piratskih mreža koje su nastajale u ranim fazama pojave interneta. Primjeri toga mogu se pronaći u nedavnoj kriminalizaciji spasilačkih misija diljem Sredozemnog mora, u fenomenu nevladine organizacije *Women on Waves* koja bespilotnim letjelicama dostavlja kontracepcijske pilule preko granica ili u inicijativi *Open Source Pharma* koja osmišljava alternativne načine proizvodnje lijekova. S druge strane, projekt se bavi i obrnutim fenomenom u kojem se piratstvo, najčešće povezano s hakiranjem i sličnim postupcima u digitalnoj sferi, povezuje s temama vezanima za područje skrbi. Na tom je tragu potrebno ponovno promišljanje piratstva u svjetlu svega što se posljednjih desetljeća dogodilo internetu: postupci koji političku borbu i alternativne poglede prenose u sferu internetskog i digitalnog sve se više mogu opisati kao činovi „skrbništva“, a manje kao geste unošenja pomutnje i remećenja sustava. Primjeri toga mogu se naći u fenomenu piratskih online knjižnica, u pojavi kolektivnih osiguranja koja omogućuju besplatan prijevoz i u digitalnim registrima koji aktivističkim inicijativama omogućuju sigurna utočišta. S obzirom na to da međunarodne mreže hakera i digitalnih pirata promišljaju vlastito područje djelovanja, važno je shvatiti internet kao bojno polje ponovnog prisvajanja ne samo sredstava za proizvodnju već i sredstava za društvenu reprodukciju.

Jedna od autorica projekta, Valeria Graziano, krajem siječnja je u Filodrammatici održala predavanje *Rad u skrbi protiv režima rada* u okviru našeg redovnog programa Refleks, u kojem je govorila i o radu na projektu *Piratska skrb*. Nakon nekoliko prošlogodišnjih susreta, 27. veljače u Filodrammatici je održan novi susret čitalačke grupe Piratske skrbi, na kojem su okupljeni čitali i razgovarali o tekstu autora Susan Stall i Randyja Stoeckera, *Community Organizing or Organizing Community? Gender and the Crafts of Empowerment*.

Zbog privremene odgode svih događanja i posljedične potrebe za stvaranjem novog rasporeda, izložba na kojoj će se predstaviti projekt *Piratska skrb* premještena je s lipnja/srpnja na listopad 2020. godine, te nije bila održana u Galeriji Kortil nego u Exportdrvu. U ovom smo periodu održali sastanke i dogovore, s obzirom na to da su se umjetnici Marcell Mars i Valeria Graziano nalazili u Rijeci. Čak i u doba izolacije projekt *Piratska skrb* izuzetno je dobro funkcionirao na društvenim mrežama s obzirom na to da se radi o projektu koji tematizira pitanje skrbi što je u vrijeme visoke rizičnosti i ugroženosti zdravstvenog sustava definitivno bio važan doprinos.

U periodu od srpnja do rujna 2020. s autorima koncepta i izložbe Marcelom Marssom i Valerijom Graziano održano je više sastanaka. U rujnu 2020. krenulo se u realizaciju postava izložbe s obzirom na prostor Exportdrva u kojem će se izložba postaviti. Konceptualiziran je i definiran je postav izložbe i kontaktirani su svi sudionici projekta. Izložba je u konačnici otvorena 8. listopada na prvom katu Exportdrva, uz veliko zanimanje javnosti i medija.

OTVORENE LUKE – Global Port Authority (CA/US)

planirano trajanje: 17. lipnja – 10. srpnja 2020., Galerija Filodrammatica
novi datumi nakon rekonstruiranja programa: zbog nedostatka prostora i financijskih sredstava, mogućnost održavanja izložbe je prebačena za iduću godinu

Ova izložbena instalacija skupine Global Ports Authority, koju čine Max Haiven (CA), Cassie Thornton (US) i Oliver Lerone Schultz (DE), u središte zanimanja stavlja luke, lučke gradove i narode diljem svijeta. Instalacija je sastavljena od, za ovu prigodu osmišljene, kartaške igre *Otvorene luke* – igre prizivanja i popratnih vizualnih i tekstualnih materijala. Nizom događaja i javnih intervencija Global Ports Authority predstavlja karte kao sredstvo otkrivanja, slavljenja, ubrzavanja, uljepšavanja i pričanja priča o povezanosti i suradnji, što je oduvijek karakteriziralo luke poput Rijeke.

Luka se ovdje uzima u širokom značenju – ne samo u standardnim okvirima pomorskih i zračnih luka već općenitije, u smislu prijelaznih, međusobno povezanih i prolaznih zona, arhitektura i institucija koje obuhvaćaju migracije ljudi i transport roba te područja između uvoza i izvoza, unutarnjeg i vanjskog, domaćeg i stranog. Igre kao što su šah, dama, go ili backgammon shvaćaju se ozbiljno, kao portal u drukčije stvarnosti, kojim su se tisućama godina – i to upravo preko luka – svijetom širile kultura povezanosti i druželjivosti, nedopušteni oblici solidarnosti i skrivene poruke ili značenja. Global Ports Authority razvio je igru koja ističe važnost otvorenosti i nudi rješenja za svijet koji je izletio s rute.

Tijekom ove godine dogovarali smo produkciju rada i dolazak umjetnika u Rijeku s obzirom na to da su se umjetnici u to vrijeme nalazili u Velikoj Britaniji. Međutim, zbog krize uzrokovane koronavirusom njihov je dolazak postao nemoguć zbog ograničenih mogućnosti putovanja pa su se umjetnici vratili u Kanadu. Autorski tim i dalje je zainteresiran za suradnju i realizaciju projekta, ali trenutno smo u pregovorima kako ostvariti i dovršiti projekt u Rijeci s obzirom na smanjenje financijskih sredstava na razini cjelokupnog programa projekta *Rijeka 2020*.

SANJAJU LI BILJKE SUTRAŠNJICU? – IGOR EŠKINJA (HR)

planirano trajanje: 27. ožujak – 17. svibanj 2020.
novi datumi nakon rekonstruiranja programa: 25. lipanj – 25. srpanj i 13. – 23. kolovoz 2020.

Partner: Prirodoslovni muzej Rijeka

Koji biljni život nastanjuje napuštene industrijske prostore na području Mlake, Brajdice, Školjića, Delte, Molo longa i Benčića – pitanje je koji si je postavio riječki umjetnik Igor Eškinja, čija je instalacija *Sanjaju li biljke sutrašnjicu?* postavljena je u prostoru Delta Laba (Delta 5, Rijeka). Izložba je nakon odgode prvotnog termina postavljena od 25. lipnja do 25. srpnja, a u dogovoru s umjetnikom također i

od 13. do 23. kolovoza, kako bi je mogla posjetiti moguća nova publika koja će u tom razdoblju posjećivati izložbe/instalacije *Histerične mašine*, *Usijano more*, *Terra Effluviens* i *Oblomo: zaposlen lijenošću*.

Biljke koje nastanjuju prazne prostore nekada velike riječke industrije nisu iste kao one koje nalazimo na livadama i u šumama u okolici grada. Često ih ne možemo klasificirati u vrste, razrede i skupine: nama su to nepoznate biljke od kojih nemamo koristi i koje nazivamo korovom. Umjetnik je u procesu rada na izložbi surađivao s biolozima iz Prirodoslovnog muzeja Rijeka, Željkom Modrić Surinom i Boštjanom Surinom, s kojima je obilazio prostore nekadašnjih tvornica, skladišta i lučkih pristaništa koji su omogućili razvoj Rijeke i oblikovali je u urbani okoliš kakav danas poznajemo. Biljke koje su tamo pronašli u velikoj mjeri ne predstavljaju autohtonu floru, već se radi o migrantima s Bliskog Istoka, azijskih stepa, japanskih otoka ili atlantskih obala Sjeverne Amerike. Kao što su stanovnici Rijeke u velikoj mjeri potomci radnika koji su u novoizgrađene industrijske hale nekada pristizali iz raznih dijelova Hrvatske i Jugoslavije, i ove su biljke u njima pronašle svoj dom uslijed migracije njihovih predaka.

Uzorke biljaka iz napuštenih riječkih industrijskih prostora umjetnik je transformirao u dizajnerske uzorke, predstavljajući ih u formi zidnih tapeta – oblik ukrašavanja interijera koji je u 19. stoljeću bio izuzetno izražen. Iako su se nalazile uglavnom u građanskim zgradama, tapete su se također mogle pronaći u radničkim i seoskim kućama, a uzorci biljaka na njima uglavnom su predstavljali bogatstvo koje dolazi iz dalekog i egzotičnog svijeta. Preuzimanjem ovog neobičnog medija, ulogu tog reprezentativnog biljnog svijeta Eškinja subverzivno daje korovu, pričajući priču o biljkama kojima je u prostoru stvorenom ljudskom rukom upravo odsutnost čovjeka omogućila život.

U tjednima prije samog otvorenja, u suradnji s umjetnikom pripremili smo i na našoj internetskoj stranici objavili epizodu našeg novopokrenutog web-serijala *Dopolavoro: iza scene* čime smo nastojali zainteresirati javnost za sadržaj iza pomalo apstraktne forme kojom se Eškinja koristi u interpretaciji priča o riječkoj „industrijskoj flori“. Za tu je priliku biolog Boštjan Surina pripremio kratke crtice o pojedinim biljkama koje se mogu pronaći u pojedinim dijelovima Rijeke koji su bili ključna mjesta za stvaranje grada, čije su tvornice, skladišta i lučka pristaništa omogućili razvoj Rijeke i oblikovali je u urbani okoliš kakav danas poznajemo.

U dogovoru s izvoditeljima radova na postavljanju izložbe (stolar, električar, tiskara, tapetari), izložba je uspješno postavljena i otvorena 25. lipnja uz maksimalno poštivanje svih preporuka HZJZ-a za sprječavanje zaraze bolešću COVID-19. Kao popratni glazbeni program otvorenja izložbe, ispred zgrade IVEX-a nastupio je DJ Sun Matt. Iako je u početku radno vrijeme obuhvaćalo dane od ponedjeljka do petka, radi pokazanog interesa izložbu smo u drugom tjednu trajanja odlučili otvarati i subotom.

Tijekom trajanja izložbe, 16. srpnja u Delta Labu održan je javni razgovor Igora Eškinje s Boštjanom Surinom o njihovoj suradnji na pripremi izložbe i zanimljivostima riječke flore koja raste u nekadašnjim industrijskim prostorima, snimka kojeg je dostupna na našim internetskim stranicama.

U ovom je period odlučeno da će se izložba ponovno otvoriti od 13. do 22.08. 2020.g. s obzirom na to da je prostor Delta Laba prazan i da izložba u prostoru može još trajati. Također, s obzirom na to da je prostor Exportdrva u blizini, cilj je bio publici ponuditi mogućnost da u navedenom periodu mogu posjetiti čak 3 izložbe u okviru programskog pravca Dopolavoro “Sanjaju li biljke sutrašnjicu?”, “Histerične mašine” i “Usijano more”. U cjelokupnom periodu izložbu je posjetilo 730 posjetitelja.

ZAJEDNIČKI MANIFEST KOMUNISTIČKE PARTIJE UJEDINJENOG GRAĐANSTVA RIJEKE – Nemanja Cvijanović (HR)

predviđeno trajanje: 1. svibnja 2020., Titov trg – most
novi datumi nakon rekonstrukcije programa: rujan 2020.

Zajednički Manifest komunističke partije ujedinjenog građanstva Rijeke projekt je u kojem autor daruje po jedno numerirano i potpisano djelo svim građankama i građanima Rijeke i organizira zajednički performans u povodu obilježavanja Praznika rada. Zadaća je programa potaknuti svijest lokalne zajednice o osnovnim radničkim pravima i klasnim odnosima u društvu, kao i strategijama otpora i borbe za radnička prava aktivnim sudjelovanjem u razvoju mreže osviještenoga građanstva koje će predstavljati svoje stavove i braniti svoja prava u fizičkom i virtualnom, javnom i medijskom prostoru koristeći se otisnutim pojedinačnim slovima teksta Komunističkog manifesta koji je pretvoren u tisuće autentičnih umjetničkih djela za građanstvo Rijeke. Autor će umjetnička djela u obliku prvomajskog performansa na Titovu trgu, u suradnji s volonterima i s građanstvom Rijeke, pokušati okupiti u zajedničku knjigu kao osnovu za buduća udruživanja i aktivistička djelovanja. S pretpostavkom da će svaki građanin i svaka građanka Rijeke posjedovati po jedno slovo Zajedničkog Manifesta komunističke partije ujedinjenog građanstva Rijeke, namjera nam je svakoga sljedećeg 1. svibnja pozvati Riječanke i Riječane na ujedinjenje u proslavi Praznika rada čitanjem, slaganjem i redistribuiranjem naše zajedničke revolucionarne knjige.

Autor projekta je Nemanja Cvijanović (HR). Autor dizajna je Mario Aničić (HR). U realizaciji performativnog dijela projekta sudjeluje volonterski tim Rijeke 2020 i građanstvo Rijeke.

S obzirom na to da je predviđeni termin izvedbe ovog projekta bio 1. svibanj 2020., svi su materijali dizajnirani i isprintani i sve je bilo spremno za realizaciju, ali je uslijed krize uzrokovane koronavirusom sve bilo odgođeno. U rekonceptualizaciji cjelokupnog programa odlučeno je da ovaj program ostaje dijelom Dopolavora i da se održi u rujnu 2020. u suradnji s Gradskom knjižnicom Rijeka.

Materijali su tiskani u nakladi od 62.000 komada i 7. rujna 2020. krenula je distribucija tiskanih materijala u svim ograncima Gradske knjižnice Rijeka te u Omišlju. Pripremljeni su svi materijali za internetsku stranicu Drugog mora i sve medijske objave. Tiskane stranice Zajedničkog manifesta bile su dostupne i u prostoru Exportdrva.

TIJELO KAO GRANICA IZMEĐU PRIVATNOG I JAVNOG

predviđeno trajanje: 18., 19. i 20. svibnja 2020., HKD
* izvedba ovog programa je otkazana

Producenti: Domino (Zagreb), Drugo more (Rijeka)

U ovom se izvještajnom razdoblju planiralo događanje, kontaktirali su se svi gosti sudionici i bio je završen program događanja. Međutim, uslijed krize uzrokovane koronavirusom sve su aktivnosti zaustavljene i zbog smanjivanja financijskih sredstava te nemogućnosti putovanja stranih gostiju, odlučeno je da ovaj program neće biti predstavljen u okviru programskog pravca Dopolavoro.

RADNIČKE PJESME NADOLAZEĆIH SVJETOVA – Tomoko Momiyama (JP)

predviđeno trajanje: 12. i 13. lipnja 2020., Vanjske lokacije u Rijeci
* izvedba ovog programa je otkazana

Producent: Domino (Zagreb)

Koproducent: Drugo more (Rijeka)

Partneri: Centar za odgoj i obrazovanje (Rijeka), Prirodoslovni muzej Rijeka, Sveučilište u Rijeci, Centar za studije mira i konflikata

U ovom se izvještajnom razdoblju planirala rezidencija umjetnice u Rijeci koja je u ožujku 2020. krenula na put i stigla do Zagreba odakle je uslijed krize uzrokovane koronavirusom vraćena u Japan. Uslijed

svih promjena koje su uslijedile i nemogućnosti putovanja i realizacije ovog projekta u rekonceptualizaciji cjelokupnog programa odlučeno je kako ovaj projekt više neće biti dijelom programskog pravca Dopolavoro.

OBLOMO: ZAPOSLEN LIJENOŠĆU – Sašo Sedlaček (SI)

*** prvotni naziv: „Oblomo narodu“**

planirano trajanje: 25. travnja – 17. svibnja

novi datumi nakon rekonstruiranja programa: 21. kolovoza – 30. rujna 2020.

Exportdrvo, 1. Kat

Partneri: Aksioma – Zavod za sodobne umetnosti (Ljubljana, SI), Univerza v Ljubljani, Fakulteta za računalništvo in informatiko (SI)

Prvotno nazvana *Oblomo narodu*, instalacija slovenskog multimedijalnog umjetnika Saše Sedlačka koja se u Rijeci premijerno predstavlja javnosti u međuvremenu je promijenila naziv u *Oblomo: zaposlen lijenošću*. Tijekom prve polovine 2020. godine bili smo u neprestanom kontaktu s autorom i našim partnerima iz ljubljanske Aksiome radi dogovaranja novih termina i dogovora oko predstavljanja instalacije u Rijeci.

Korištenjem istih tehnologija zbog kojih uopće moramo cijelo vrijeme raditi, poput biometrije, platforma *Oblomo* pretvara neaktivnost, nepomičnost i lijenost u ekonomsku vrijednost. *Oblomo* demokratizira nerad koji je nekada bila „djelatnost“ privilegiranih i mijenja naš pogled na besposličarenje iz nečeg što treba prezirati u nešto dostojanstveno, pretvarajući lijenost u produktivnu aktivnost s kupovinom moći. Smještena u *lounge* zoni na prvom katu Exportdrva, instalacija se sastojala od ležaljki, raznih senzora i sustava koji upošljava računalni vid i strojno učenje. Temeljeći se na tehnologiji blockchaina s vlastitom kriptovalutom i softverom za strojno učenje, platforma *Oblomo* nagrađuje korisnike zbog njihove neaktivnosti. Kad aplikacija primijeti korisnikovu ne-aktivnost, nagrađuje je slanjem valute *Oblomo Coin* u njihov elektronički novčanik. Korisnici mogu trošiti te virtualne „kovanice“ na *Oblomo* tržnici, platformi za razmjenu ne-rada i rada, na kojoj se korisnička roba i usluge mogu razmjenjivati i prodavati.

Platforma *Oblomo* je web aplikacija koja radi u internetskom pregledniku, tako da je svatko može koristiti na svom telefonu, tabletu ili računalu, odnosno na bilo kojem uređaju s internetskom vezom i web kamerom.

Projekt je pokrenut u studenom 2019. godine kada su stvorene prve kovanice u ekosustavu *Oblomo*. U performansu *Om za kovanice (Om for Coin)* tri su osobe – „rudari“ – izvele meditacijsku mantru „Om“ pred softverom za strojno učenje, uz budnu pozornost prisutne publike. Time je stvoreno oko 2 000 000 novih kovanica koje su sada dostupne javnosti za rudarenje i razmjenu.

Projekt je dobio ime prema romanu *Oblomov* ruskog pisca Ivana Gončarova iz 1859., u kojem je glavni lik Ilija Ilič Oblomov, nedvojbeno najljeniji junak u svjetskoj književnosti. Iako većinu vremena provodi u krevetu, Oblomov zapravo nije tolika lijenčina: lijen je samo u fizičkom smislu, dok je intelektualno prava vatrena kugla energije. Oblomov je vizionarska reprezentacija pojedinca 21. stoljeća, u kojem će fizički posao uskoro obavljati umjetna inteligencija i roboti. S obzirom na uništavajući utjecaj neprekidna ljudskog djelovanja na okoliš, projekt nosi i važnu poruku: ljenčarenje je organsko, ekološko i zdravo.

Zajedno s našim partnerima Aksiomom iz Ljubljane, tijekom 2020. godine radili smo na dovršavanju dizajna izložbe, a s obzirom na krizu koja je uslijedila projekt se nije mogao održati u dogovorenom terminu. U reorganizaciji cjelokupnog programa Dopolavoro odlučeno je kako ovaj projekt ostaje dijelom Dopolavora i dogovoren je novi termin krajem kolovoza 2020.

U periodu od srpnja do rujna 2020.g. prostor Exportdrva je očišćen i pripremljen za izložbu te je izložba dopremljena u Rijeku, a autor Sašo Sedlaček ju je postavio i izložba je otvorena 21. kolovoza 2020. Do

30. rujna izložbu je posjetilo 1510 posjetitelja.

CHORUS – Ray Lee (UK)

planirano trajanje: 21. – 28. svibnja 2020., Trg Riječke rezolucije

* izvedba ovog programa je otkazana

U izvještajnom razdoblju dogovaran je transport i potvrđivala se lokacija u Rijeci međutim uslijed krize uzrokovane koronavirusom sve su aktivnosti stopirane. Uslijed reorganizacije programa i zbog smanjivanja financijskih sredstava te nemogućnosti putovanja odlučeno je kako ova instalacija neće biti postavljena u Rijeci.

PTIĆ – Christian Ristow (US)

planirano trajanje: 18. – 25. lipnja 2020., Gat Karoline Riječke

* izvedba ovog programa je otkazana

U izvještajnom razdoblju dogovaran je transport i potvrđivala se lokacija u Rijeci međutim uslijed krize uzrokovane koronavirusom sve su aktivnosti stopirane. Uslijed reorganizacije programa i zbog smanjivanja financijskih sredstava te nemogućnosti putovanja odlučeno je kako ova instalacija neće biti postavljena u Rijeci.

RUKA ČOVJEKA – Christian Ristow (US)

planirano trajanje: 19. – 26. lipnja 2020., Parkiralište Žabica

* izvedba ovog programa je otkazana

Partner: Kontejner – biro suvremene umjetničke prakse (Zagreb)

U izvještajnom razdoblju dogovaran je transport i potvrđivala se lokacija u Rijeci međutim uslijed krize uzrokovane koronavirusom sve su aktivnosti stopirane. Uslijed reorganizacije programa i zbog smanjivanja financijskih sredstava te nemogućnosti putovanja odlučeno je kako ova instalacija neće biti postavljena u Rijeci.

COMPRESSORHEAD

planirano trajanje: 25. svibnja 2020., Dvorište Energane (kod dimnjaka)

* izvedba ovog programa je otkazana

Partner: Peek & Poke (Rijeka)

U izvještajnom razdoblju dogovaran je transport i potvrđivala se lokacija u Rijeci međutim uslijed krize uzrokovane koronavirusom sve su aktivnosti stopirane. Uslijed reorganizacije programa i zbog smanjivanja financijskih sredstava te nemogućnosti putovanja odlučeno je kako ova instalacija neće biti postavljena u Rijeci.

YIRA, YIRA – Bruno Isaković (HR) i Nataša Rajković (HR/AR)

u suradnji s **Juanon Ejemplom (AR)**, **Leandrom Atenea Levine Hidalgo (AR)**, **Pichónom Reynaom (AR)** i **Sofíjom Tramazaygues (AR)**

planirano trajanje: 21., 22. i 23. svibnja 2020., HKD na Sušaku
* izvedba ovog programa je otkazana

Producenti: Drugo more (Rijeka), Domino (Zagreb), Malo sutra (Zagreb)
Partner: Teatro El Extranjero (Buenos Aires, AR)

U izvještajnom razdoblju naši su partneri organizacija Domino iz Zagreba završili s produkcijom ove predstave koja je bila spremna za premijeru u Rijeci međutim uslijed krize uzrokovane koronavirusom i smanjivanja financijskih sredstava te nemogućnosti putovanja stranih umjetnika u Hrvatsku prilikom reorganizacije programa odlučeno je kako predstava *Yira Yira* neće u ovoj godini biti dijelom programskog pravca Dopolavoro.

BADco. TRILOGIJA:

ISKOP – BADco. (HR)

planirano trajanje: 16. lipnja 2020., Ivex – DeltaLab
* izvedba ovog programa je otkazana

Organizator: Drugo more (Rijeka)
Koproducent: BADco. (Zagreb)

Uslijed krize uzrokovane koronavirusom i ponovne reorganizacije programskog pravca Dopolavoro, a zbog smanjenja ukupnih financijskih sredstava odlučeno je kako se predstava *Iskop* koja je prvi dio trilogije neće održati u Rijeci.

rePUBLIKA U ORKESTRU – BADco. (HR)

planirano trajanje: 29. i 30. lipnja 2020., HNK Ivana pl. Zajca

Organizatori: Drugo more (Rijeka), Hrvatsko narodno kazalište Ivana pl. Zajca Rijeka
Koproducent: BADco. (Zagreb)

Uslijed krize uzrokovane koronavirusom i ponovne reorganizacije programskog pravca Dopolavoro, a zbog smanjenja ukupnih financijskih sredstava odlučeno je kako se predstava *rePublika u orkestru* koja je drugi dio trilogije neće u ovom terminu održati u Rijeci. Ovaj je dio trilogije već premijeno bio predstavljen u HNK Ivana pl. Zajca u 2019.

RAD PANIKE – BADco. (HR)

planirano trajanje: 10. i 11. srpnja 2020., Grobničko polje

Organizator: Drugo more (Rijeka)
Koproducent: BADco. (Zagreb)

Predstava se premijerno izvodi u srpnju 2020. na specifičnoj lokaciji Grobničkog polja, u okruženju automotodroma, aerodroma, autoceste, carting trkališta, iskopa i dalekovoda. Ova po mnogočemu iznimna lokacija sažima sve ideale moderniteta kojima se BADco. bavi u trilogiji: infrastrukturu brzine, komunikacijske veze, elektrifikaciju, vizionarski odnos prema lakoći i izgradnju, ali sve stopljeno s prirodnim i dobro očuvanim, živim okolišem. Utoliko ova jedinstvena lokacija na iznimno zanimljiv način suživljava modernistički ideal brzine i neurbani, prirodni okoliš. Specifičnim postavom gledanja, predstava konfrontira dva pogleda – pogled letača, avijatičara, čovjeka lakoće, i pogled ograničenosti života i ljudskog vijeka. Naslov *Rad panike* korespondira s naslovom hrvatskog prijevoda knjige *Grad*

panike teoretičara i filozofa Paula Virilioa (FR).

U ovom se izvještajnom razdoblju radilo na završavanju predstave. U Zagrebu je održano više proba. Uslijed krize uzrokovane koronavirusom sve su aktivnosti na neko vrijeme stopirane te se krenulo u reorganizaciju programa Dopolavoro i odlučeno je kako se rad na ovoj produkciji koja nastaje specifično za EPK Rijeka 2020 nastavlja i kako se već prije dogovoreni termin ostavlja za izvedbe. U suradnji s BADco u ovom smo izvještajnom razdoblju dogovarali lokaciju u suradnji s Općinom Čavle i Ministarstvom državne imovine, obavljani su svi završni radovi na produkciji, dogovorena je suradnja s HNK Ivanom pl. Zajcom gdje su snimani audio materijali i dovršavani kostimi za tri riječke umjetnice koje su također sudjelovale u projektu. Članovi kolektiva BADco održali su i više proba na lokaciji, Grobničkom polju, dogovoreni su svi potrebni radovi kako bi se izvedba na lokaciji održala. Ostale završne aktivnosti održale su se u srpnju 2020.

U srpnju 2020. realizirane su dvije izvedbe predstave na Grobničkom polju i to 10. i 12. 07. 2020. S obzirom na to da je druga izvedba bila planirana za 11. 7. morala je biti odgođena zbog vremenskih neprilika, odnosno kiše i vjetrova. Ukupno je predstavu pogledalo 300-tinjak posjetitelja.

TEHNOLOGIJA U ZAJEDNICI: POP-UP RADIONICE

planirano trajanje: svibanj 2020., Zamet, Škurinje i druge lokacije
* izvedba ovog programa je otkazana

Organizator: Drugo more (Rijeka)

Partner: Udruga za razvoj 'uradi sam' kulture – Radiona (Zagreb)

U izvještajnom razdoblju planirali smo održati radionice, ali zbog krize uzrokovane koronavirusom radionice nismo bili u mogućnosti, dok novi termin nije bilo moguće pronaći. Uslijed reorganizacije programa Dopolavora odlučeno je kako ovaj program neće biti održan.

DOPOLAVORO KONFERENCIJA: DRUŠTVENE PROMJENE, NOVE TEHNOLOGIJE I BUDUĆNOST RADA

planirano trajanje: 17. – 20. lipnja 2020., HKD na Sušaku
* izvedba ovog programa je otkazana

Partneri: Jesenski i Turk (Zagreb), Multimedijalni institut (Zagreb)

U ovom smo izvještajnom razdoblju radili na dovršavanju programa i liste sudionika konferencije te definiranja konačnog prostora za održavanje, međutim vrlo brzo došlo je do stopiranja svih aktivnosti pa je u procesu reorganizacije programskog pravca Dopolavoro odlučeno kako će se konferencija otkazati s obzirom na to da se radi o višednevnom događaju koja bi uključivao velik broj stranih gostiju koji više nisu bili u mogućnosti putovati. S obzirom na neizvjesnu situaciju i smanjivanje ukupnih financijskih sredstava, ovaj je program morao biti otkazan.

BIBLIOTEKA SKHOLE

Izdavač: Multimedijalni institut (Zagreb)

Autori i naslovi predstavljeni u biblioteci *Skhole* — u rasponu od kritičke teorije do književnosti i poetika suvremene umjetnosti — ocrtavaju horizont života u suvremenim kapitalističkim društvima. Crvena je nit poveznica u biblioteci imperativ da se etabliraju inovativne metode i koncepcije, pa time i drukčiji senzibiliteti kadri da detektiraju ono što nam pristize iz budućnosti.

Objavljene knjige trebale su biti predstavljene kroz razgovore s predstavnicima izdavača i pojedinim autorima u sklopu konferencije *Dopolavoro*, koja je otkazana kao što je navedeno u uvodnom dijelu ovog izvještaja. Također, iako je u okviru biblioteke trebalo biti objavljeno ukupno osam izdanja, zbog novonastale situacije i smanjenog budžeta tijekom 2018. i 2019. godine izdane su četiri knjige, koje smo u ovom izvještajnom razdoblju objavili i u digitalnom izdanju. Riječ je o sljedećim izdanjima:

Sylvain Lazarus: *Maj '68, politika, povijest – razgovori* (2018.)

Sylvain Lazarus, francuski antropolog, sociolog i politički aktivist, u svojoj se knjižici, izvorno objavljenoj 2008., osvrće na događaje iz 1968. i njihov utjecaj na drukčije političko mišljenje i djelovanje, ne s pozicije države, već ljudi.

Goran Sergej Pristaš: *Exploded Gaze* (2018.)

Raznovrsna oblicima i bogata stilovima, od osobnih umjetničkih zapisa do znanstvenih uvida, ova knjiga, rekapitulirajući dva desetljeća rada u kazalištu i umjetnosti, zabljesne čitatelja kao rijetka poslastica poetike i političke i filozofske misli istodobno. U virtuoznom stilu, ovaj svezak donosi svježe poglede na gledanje, vrijeme i produkciju kroz koje se maštovite i kritičke sile kazališta iznova izmišljaju preko granica teatra. Kao i Jean-Luc Godard, Mladen Stilinović ili Anne Boyer, Goran Sergej Pristaš (HR) udahnuje novi život kompaktnom promišljanju iz same umjetnosti koje može promijeniti naš pogled na svijet ako slijedimo njegove mudre implikacije.

Didier Eribon: *Povratak u Reims* (2019.)

Povratak u Reims nezaobilazan je predmet rasprave posljednjih nekoliko godina. Didier Eribon (FR) proširuje Bourdieuv pojam autoanalize, pretvarajući ga u novi žanr koji osobnu ispovijest o podrijetlu i odrastanju povezuje sa sociološkom studijom i političkim manifestom. U knjizi se prikaz i analiza ideološke preobrazbe radničke klase izmjenjuju s prikazom sukoba autora i društvenih normi u procesu postajanja subjektom te s političkom artikulacijom sukoba ili preklapanja različitih društvenih identiteta.

Giovanna Franca Dalla Costa: *Rad ljubavi* (2019.)

Rad ljubavi, izvorno objavljen 1978., ključni je feministički tekst o pitanju nasilja nad ženama u suvremenom društvu. Nasilje je tu sam radni odnos u okviru kapitalističke ekonomije, u kojemu je žena prisiljena obavljati reproduktivni rad bez novčane naknade. Giovanna Franca Dalla Costa (IT) prepoznaje i značajnu funkciju koju država ima u perpetuiranju nasilja nad ženama te u skladu s tim *Rad ljubavi* nudi politizaciju pitanja rodno uvjetovanog nasilja, koja uključuje i borbu protiv rada i države.

Tijekom 2020. godine, u okviru biblioteke *Skhole* izdane su sljedeće publikacije:

Stephen Zepke: *Head in the Stars – Essays on Science Fiction* (2020.)

Knjiga novozelandskog autora Stephena Zepkea nije zamišljena kao povijesni pregled znanstvene fantastike, već se kroz niz eseja bavi znanstvenofantastičnim pogledima na budućnost. Zepke je istraživač koji trenutno živi i radi u Beču. U posljednjih je nekoliko godina objavio *La Sensación Más Allá de Los Límites, Ensayos sobre arte y política* (Javeriana University Press, 2019), *Sublime Art, Towards an Aesthetics of the Future* (Edinburgh University Press, 2017), i *Art History After Deleuze* (Leuven University Press, 2017).

Sana Perić: *Monáda* (2020.)

Monáda je prvi roman Sane Perić u kojem autorica nudi novo viđenje svakodnevice provlačenjem autobiografskih elemenata kroz filter naivne, ali svježije filozofije u kojoj se, kao što sugerira naslov koji evocira mišljenje Giordana Bruna i Leibniza, kozmičko prepliće sa psihičkim.

Dubravka Ugrešić i Davor Konjikušić: *Tu nema ničega!* (2020.)

Dubravka Ugrešić u svojem provokativnom eseju *Tu nema ničega!* na primjeru toplica — lječilišta —

razmatra život u postsocijalističkoj Europi i Hrvatskoj. Nekadašnji topos građanske kulture, kao svojevrsna oznaka bijega u dokonost s onu stranu društvenog života, u novim je povijesnim uvjetima postao najpregnantnija metafora opustošenosti jednog prostora i vremena, od Banije do New Yorka. Esej je popraćen fotografskom serijom Davora Konjikušića koji je zajedno s književnicom posjetio nekoliko toplica u Hrvatskoj, Sloveniji i Bosni i Hercegovini. Knjigu je oblikovao Damir Gamulin Gamba.

BIBLIOTEKA RAD I MISAO

Izdavači: Drugo more (Rijeka) i Jesenski i Turk (Zagreb)

Biblioteka *Rad i misao* objavljuje naslove koji program *Dopolavoro* smještaju u teorijski i istraživački kontekst i pridonose razumijevanju rada u suvremenom društvu kroz različite perspektive. Tako se rad nastoji shvatiti u njegovoj povijesnoj ulozi i u odnosu prema drugim temeljnim društvenim aktivnostima poput razmjene, nastoji se pridonijeti razumijevanju rada problematiziranjem odnosa rada s tehnologijom, obrazovanjem, društvenom organizacijom. Biblioteka je bila zamišljena i kao uvod u naknadno otkazanu *Dopolavoro konferenciju: Društvene promjene, nove tehnologije i budućnost rada* na kojoj je veći dio autora objavljenih u biblioteci trebao održati svoja izlaganja. Od predviđenih ukupno sedam izdanja, tijekom 2019. godine objavljeni su ovi naslovi:

Vivek Chibber: Postkolonijalna teorija i sablast kapitala (2019.)

Vivek Chibber (IN) u knjizi analizira kapitalizam kao sustav čije su glavne odrednice socijalizacija rada i privatno prisvajanje viška vrijednosti te se suprotstavlja esencijalizaciji kulturnih i društvenih razlika između Istoka i Zapada objašnjavajući kako se kapitalizam može efikasno spojiti s različitim društvenim i kulturnim institucijama.

Ankica Čakardić: Sablasti tranzicije – Socijalna historija kapitalizma (2019.)

Knjiga je spoj socijalne filozofije, društvene teorije i povijesti. U njoj se marksističkom analizom tranzicije iz feudalizma u kapitalizam te radovima Hobbesa i Lockeja u kojima dolazi do teorijske afirmacije kapitalizma analizira pojava i izvor ranog, tzv. agrarnog kapitalizma. Ankica Čakardić (HR) na koncu nudi prijedlog marksističko-feminističke analize agrarnog kapitalizma.

James Bridle: Novo mračno doba (2019.)

Knjiga autora Jamesa Bridlea (UK) donosi pregled povijesti umjetnosti, tehnologije i informacijskih sustava i iznosi tezu da se današnji pristup razumijevanju svijeta temelji na vjeri da je naše postojanje shvatljivo na računalni način i da je za njegovo razumijevanje dovoljno imati više podataka. U zbilji smo pak izgubljeni u moru informacija, sve nas jače razdvajaju fundamentalizmi, pojednostavnjene pripovijesti, teorije urota i politika koja ne haje za činjenice. Ukratko, živimo u novome mračnom dobu.

Dok je objava knjige *Smrtonosni život logistike* kanadske autorice Deборе Cowen zbog novonastale situacije odgođena za iduću godinu, tijekom 2020. godine objavljeni su sljedeći naslovi:

Nick Srnicek i Alex Williams: Postkapitalizam i svijet bez rada (2020.)

Autori Nick Srnicek (CA) i Alex Williams (UK) bave se pitanjem kako oblikovati svoju budućnost danas kada se smjenjuju krize, a politika vene i uzmiče pred tehnološkim, ekonomskim i socijalnim promjenama. Knjiga nudi dijagnozu o tome kako smo i zašto izgubili sposobnost stvaranja bolje budućnosti i nudi pogled na alternativnu politiku, onu koja želi oblikovati budućnost i stvoriti moderniji svijet od ovoga koji kapitalizam dopušta.

Kojin Karatani: Struktura svjetske povijesti - od načina proizvodnje do načina razmjene (2020.)

Knjiga Kojina Karatanija (JP) je pokušaj ponovnog promišljanja povijesti društvenih formacija, ali iz perspektive načina razmjene. Do sada se to u marksizmu poduzimalo iz perspektive načina proizvodnje – iz perspektive toga tko posjeduje sredstva za proizvodnju. Načini proizvodnje smatrali su se “ekonomskom bazom”, a ono političko, vjersko i kulturno smatralo se ideološkom nadgradnjom.

Marksisti su vjerovali da će ideološke nadgradnje kao što su država ili nacija prirodno odumrijeti kada se ukine kapitalistička ekonomija, ali stvarnost je njihova očekivanja iznevjerila i nisu uspjeli u pokušajima da se obračunaju s državom i nacijom.

David Graeber: Besmisleni poslovi (2020.)

Knjiga se bavi besmislenim i društveno štetnim poslovima koji postoje u našem društvu. David Graeber (US) identificira pet tipova besmislenih poslova kojima pripadaju čitave grupe zanimanja, a koji čine gotovo polovicu svih poslova u društvu. U knjizi se izlaže psihološka destruktivnost obavljanja takvih poslova zbog činjenice da radna etika dominantno određuje samopoštovanje.

PREGLED PROVEDENIH JAVNIH DOGAĐANJA U SKLOPU PROGRAMA DOPOLAVORO

	Naziv i kratki opis aktivnosti	DATUM REALIZACIJE	MJESTO REALIZACIJE
1.	Objavljen medijski rad Milijane Babić „3. smjena“ u kao podlistak časopisa Gloria Glam	veljača 2020.	Časopis s nacionalnom distribucijom
2.	Održana je čitalačka grupa Pirate care	27.02.2020	Filodrammatica-ured Drugo more
3.	Igor Eškinja „Sanjaju li biljke sutrašnjicu“ otvorenje	25.06.2020.	DeltaLab, Delta 5
4.	Glazbeni program DJ SunMatt	25.06.2020.	Ispred DeltaLaba, Delta 5
5.	Igor Eškinja „Sanjaju li biljke sutrašnjicu“ – trajanje izložbe	26.06. – 25.07.2020.	DeltaLab, Delta 5
6.	Razvoj Pirate care online Silabusa	3. i 4. mjesec	On line
7.	Igor Eškinja i Boštjan Surina „Sanjaju li biljke sutrašnjicu“ – razgovor	16.07.2020.	DeltaLab, Delta 5
8.	BADco. „Rad panike“ – izvedba predstave	10.07. 2020.	Grobničko polje
9.	BADco. „Rad panike“ – izvedba predstave	11. 07.2020.	Grobničko polje
10.	RYBN.ORG „Offshore tour operator“ – radionica	21.08. 2020	DeltaLab, Delta 5
11.	Bill Vorn „Histerične mašine“ – interaktivna instalacija	14.08.2020.	Exportdrvo, Grobnička riva bb
12.	„Usijano more“ - međunarodna skupna izložba	20.08.2020.	Exportdrvo, Grobnička riva bb
13.	Nikola Bojić „Terra Effluviens“ – izložba	21.08.2020.	Exportdrvo, Grobnička riva bb
14.	Sašo Sedlaček „Oblomo - zaposlen lijenošću“ – izložba	21.08.2020.	Exportdrvo, Grobnička riva bb
15.	Jennifer Lyn Morone „Shema stvari“ – izložba	27.08. 2020.	Galerija Filodrammatica
16.	Nemanja Cvijanović „Zajednički Manifest Komunističke partije ujedinjenog građanstva Rijeke“ – u trajanju	07.09.2020. - početak	Gradska knjižnica Rijeka
17.	Piratska skrb „Učiti iz neposluha“ - izložba	8. 31.10. 2020.	Exportdrvo, Grobnička riva bb
18.	„Usijano more“ - međunarodna skupna izložba	1.- 31.10.2020.	Exportdrvo, Grobnička riva bb
19.	Silvio Lorusso i Sebastian Schmiegl „Platformski duhovi“	23.10. – 13.11. 2020.	Galerija Filodrammatica Korzo 28
20.	Sanela Jahić „Nesigurnost u petlji“	5. - 27.11. 2020.	Delta Lab Delta 5
21.	!Mediengruppe Bitnik „Loše odluke, pola zabave“	3.12.2020. – 15.1.2020.	Delta Lab Delta 5

22.	Tisak knjiga u suradnji s Jesenski&Turk David Graeber „Besmisleni poslovi“, Kojin Karatni „Struktura svjetske povijesti“, Nick Srnicek i Alex Williams „Postakapitalizam i svijet bez rada“	1.1.2020. – 31.12.2020.	Zagreb-Rijeka
23.	Tisak knjiga u suradnji s Multimedijskim institutom iz Zagreba: Dubravka Ugrešić i Davor Konjikušić „Tu nema ničega!“, Sana Perić „Monada“, Stephen Zepke „Head in the stars“,	1.1.2020. – 31.12.2020.	Zagreb-Rijeka
24.	Vođene ture kroz izložbu Usijano more	9. i 10. mjesec 2020.	Rijeka

PREGLED MARKETINŠKIH I KOMUNIKACIJSKIH AKTIVNOSTI VEZANIH UZ PROGRAM DOPOLAVORO

Kratki opis aktivnosti	Razdoblje provedbe
Oglašavanje događaja Pirate Care: čitalačka grupa – izrada stranice Facebook događaja i objave na stranici Drugog mora, slanje obavijesti medijima, najava na radiju, objavljivanje poveznica i fotografija na Facebooku, Instagramu i Twitteru	17. – 27. 2. 2020.
Najave na društvenim mrežama Facebook, Instagram i Twitter – Dopolavoro programi koji su otkazani uslijed pandemije koronavirusa: izložba Dubravke Ugrešić (odgođeno), izložba Milijane Babić (otkazano), izložba Igora Eškinje (odgođeno), izložba Usijano more (odgođeno), robotička instalacija Histerične mašine (odgođeno), instalacije Ruka čovjeka, Zbor i Ptić (otkazano), koncert Compressorhead (otkazano), itd.	7. 1. – 11. 3. 2020.
Oglašavanje rada i planirane izložbe 3. smjena – izrada vizualnih materijala (web coveri, plakat) izrada objave na internetskoj stranici Drugo more, slanje obavijesti medijima, objava Facebook stranice događaja, objavljivanje poveznica i fotografija na Facebooku, Instagramu i Twitteru, objava informacija vezanih za otkazivanje izložbe uslijed novonastale pandemije koronavirusa, objava digitalnog izdanja priloga 3. smjena na platformi Yumpu, razgovor o radu u emisiji Žiroskop na Radio Korzu, slanje obavijesti pretplatnicima na newsletter Drugog mora	7. 1. – 31. 3. 2020.
Priprema i objavljivanje 3 nastavka web-serijala <i>Dopolavoro: iza scene</i> na stranici Drugog mora, popraćeno objavama na Facebooku, Instagramu i Twitteru – ova aktivnost uključuje prikupljanje i objavljivanje tekstova, fotografija i videa koji prikazuju priču iz pojedinih Dopolavoro projekata i produkcija: izložba <i>Sanjaju li biljke sutrašnjicu?</i> Igora Eškinje, projekt <i>Terra Effluviens</i> Nikole Bojića i rad <i>Shema stvari</i> Jennifer Lyn Morone	19. 3. – 30. 6. 2020.
Oglašavanje objavljenih izdanja iz biblioteka Skhole i Rad i misao - oblikovanje i dijeljenje objava na webu i društvenim mrežama, postavljanje digitalnih izdanja knjiga iz biblioteke Skhole na platformu Yumpu	16. 3. – 14. 5. 2020.
Oglašavanje izložbe Igora Eškinje <i>Sanjaju li biljke sutrašnjicu</i> – izrada vizualnih materijala (web coveri, plakati, banneri), izrada objave na internetskoj stranici Drugog mora, slanje obavijesti i komunikacija s medijima, objava Facebook stranice događaja, objavljivanje poveznica i fotografija na Facebooku, Instagramu i Twitteru, planiranje i održavanje konferencije za novinare, postavljanje reklamnih banera na zgradu IVEX-a, najava izložbe u radijskim emisijama	1. - 30. 6. 2020.
Oglašavanje glazbenog događaja – DJ Sun Matt - izrada objave na internetskoj stranici Drugog mora, slanje obavijesti medijima, objava Facebook stranice događaja, objavljivanje poveznica i fotografija na Facebooku, Instagramu i Twitteru	18. – 25. 6. 2020.
Oglašavanje predstave <i>Rad panike</i> kolektiva BADco. – objava na internetskoj stranici Drugog mora, objava Facebook stranice događaja, objavljivanje poveznica i fotografija na Facebooku, Instagramu i Twitteru	23.06 – 10.07.2020.
Oglašavanje razgovora o izložbi <i>Sanjaju li biljke sutrašnjicu?</i> Između Igora Eškinje i Boštjana Surine; izrada objave na internetskoj stranici Drugog mora, slanje komunikacija s medijima, objava Facebook događaja, objavljivanje poveznica i fotografija na Facebooku, Instagramu i Twitteru.	10.07- - 16.07.2020.
Oglašavanje radionice Offshoure Tour Operator umjetničkog kolektiva RYBN izrada objave na internetskoj stranici Drugog mora, slanje komunikacija s medijima, objava Facebook događaja, objavljivanje poveznica i fotografija na Facebooku, Instagramu i Twitteru.	15.08.-22.08.2020.
Oglašavanje izložbe <i>Usijano more</i> – izrada vizualnih materijala (web coveri, plakati, katalog izložbe, jumbo plakati, naljepnica za recepciju Exportdrva), izrada objave na internetskoj stranici Drugog mora, slanje obavijesti i komunikacija s medijima, objava Facebook stranice događaja, objavljivanje poveznica i fotografija na Facebooku, Instagramu i Twitteru, planiranje i održavanje konferencije za novinare, najava izložbe u radijskim emisijama.	25.07.2020. -25.08.2020.

Oglašavanje izložbe Saše Sedlačkera – <i>Oblomo: Zaposlen lijenošću</i> – izrada vizualnih materijala (web coveri, plakati, naljepnica za recepciju Exportdrva), izrada objave na internetskoj stranici Drugog mora, slanje obavijesti i komunikacija s medijima, objava Facebook stranice događaja, objavljivanje poveznica i fotografija na Facebooku, Instagramu i Twitteru, planiranje i održavanje konferencije za novinare, najava izložbe u radijskim emisijama.	01.08.2020. – 22.08.2020.
Oglašavanje izložbe <i>Terra Effluviens – Topografije budućnosti</i> – izrada vizualnih materijala (web coveri, plakati, naljepnica za recepciju Exportdrva), izrada objave na internetskoj stranici Drugog mora, slanje obavijesti i komunikacija s medijima, objava Facebook stranice događaja, objavljivanje poveznica i fotografija na Facebooku, Instagramu i Twitteru, planiranje i održavanje konferencije za novinare, najava izložbe u radijskim emisijama.	01.08.2020. – 22.08.2020.
Oglašavanje interaktivne instalacije Bill Vorna – <i>Histerične mašine</i> - izrada vizualnih materijala (web coveri, plakati, naljepnica za recepciju Exportdrva, banneri), izrada objave na internetskoj stranici Drugog mora, slanje obavijesti i komunikacija s medijima, objava Facebook stranice događaja, objavljivanje poveznica i fotografija na Facebooku, Instagramu i Twitteru, planiranje i održavanje konferencije za novinare, najava izložbe u radijskim emisijama.	25.07.2020. – 05.09.2020.
Jennifer Lyn Morone – <i>Shema stvari</i> - izrada vizualnih materijala (web coveri, plakati), izrada objave na internetskoj stranici Drugog mora, slanje obavijesti i komunikacija s medijima, objava Facebook stranice događaja, objavljivanje poveznica i fotografija na Facebooku, Instagramu i Twitteru, planiranje i održavanje konferencije za novinare, najava izložbe u radijskim emisijama.	10.08.2020. – 28.08.2020.
Nemanja Cvijanović – <i>Zajednički manifest Komunističke partije ujedinjenog građanstva Rijeke</i> - izrada objave na internetskoj stranici Drugog mora, slanje obavijesti i komunikacija s medijima.	28.08.2020. – 08.09.2020.
<i>Piratska skrb – Učiti iz neposluha</i> - izrada vizualnih materijala (web coveri, plakati), izrada objave na internetskoj stranici Drugog mora, slanje obavijesti i komunikacija s medijima, objava Facebook stranice događaja, objavljivanje poveznica i fotografija na Facebooku, Instagramu i Twitteru, planiranje i održavanje konferencije za novinare, najava izložbe u radijskim emisijama.	rujan – listopad 2020.
Silvio Lorusso i Sebastian Schmiegl – <i>Platformski duhovi</i> - izrada vizualnih materijala (web coveri, plakati), izrada objave na internetskoj stranici Drugog mora, slanje obavijesti i komunikacija s medijima, objava Facebook stranice događaja, objavljivanje poveznica i fotografija na Facebooku, Instagramu i Twitteru, najava izložbe u radijskim emisijama.	listopad - studeni 2020.
Sanela Jahić – <i>Nesigurnost u petlji</i> - izrada vizualnih materijala (web coveri, plakati), izrada objave na internetskoj stranici Drugog mora, slanje obavijesti i komunikacija s medijima, objava Facebook stranice događaja, objavljivanje poveznica i fotografija na Facebooku, Instagramu i Twitteru, najava izložbe u radijskim emisijama.	listopad - studeni 2020.
!Mediengruppe Bitnik – <i>Loše odluke, pola zabave</i> - izrada vizualnih materijala (web coveri, plakati), izrada objave na internetskoj stranici Drugog mora, slanje obavijesti i komunikacija s medijima, objava Facebook stranice događaja, objavljivanje poveznica i fotografija na Facebooku, Instagramu i Twitteru, planiranje i održavanje konferencije za novinare, najava izložbe u radijskim emisijama.	studeni – prosinac 2020.
Kao jedan od komunikacijskih alata za Usijano more koristile su se i vođene ture kroz izložbu te izravna komunikacija s publikom	rujan - listopad mjesec 2020.

6. ŽIROSKOP

Projekt *Žiroskop – civilno-javno partnerstvo u upravljanju prostorima kulture u Rijeci* dvogodišnji je projekt čija je provedba započela u studenom 2018. i trajala do listopada 2020. godine.

Projekt je odabran na natječaju *Kultura u centru – potpora razvoju javno-civilnog partnerstva u kulturi* i financiran je sredstvima Europske unije u okviru Operativnog programa *Učinkoviti ljudski potencijali* iz Europskog socijalnog fonda.

Nositelj projekta je udruga *Drugo more*, a partneri su Grad Rijeka, Savez udruga *Molekula*, Udruga *Filmaktiv*, Udruga *Ri Rock* i Udruga *Prostor Plus*. Svi partneri zajedno sudjelovali su u aktivnostima vezanim za jačanje kapaciteta za provedbu civilno-javnog partnerstva i primjeni modela civilno-javnog partnerstva u praksi. Kako temeljni cilj projekta nisu kulturni programi već struktura i kvaliteta upravljanja kao pretpostavka kvalitetnih programa, u sklopu *Žiroskopa* je kroz partnersku mrežu odrađen niz aktivnosti poput seminara, radionica, studijskih posjeta, pokretanje internetskog radija zajednice *Radio Rože* u Omladinskom kulturnom centru *Palach*, itd.

Drugo more kao nositelj projekta i u 2020. godini koordiniralo je aktivnosti koje su provodile partnerske organizacije, te upravljalo administracijom i izvještavanjem kao i promidžbom cjelokupnog projekta. U radijskoj emisiji *Žiroskop* koja je bila u eteru svakoga četvrtka na *Radio Korzu* izvještavali smo u tijeku provedbe i postignutim koracima i događanjima u okviru projekta.

Kako je život u 2020. godini snažno obilježila globalna pandemija koronavirusa i smanjena mogućnost putovanja i okupljanja većih grupa ljudi u istim prostorima tako su i brojne predviđene aktivnosti kroz projekt *Žiroskop* morale biti prilagođene nekom drugom formatu. Najčešće se radilo o tranziciji u kojoj se provedba odvijala u online okruženju umjesto u planiranom stvarnom prostoru, iako smo dio aktivnosti uspjeli realizirati i uživo.

Drugo more je kroz *Žiroskop* u 2020. godini organiziralo nekoliko aktivnosti. U lipnju je pod vodstvom *Mirele Travar* u dvorani *Filodrammatice* održana dvodnevna radionica u okviru elementa *Razvoj kapaciteta za civilno-javno partnerstvo*. Na radionici je sudjelovalo 16 polaznika koji su se upoznali s potrebama promjena upravljačkih procedura uključivanja građana u programiranje aktivnosti. U okviru istog programskog elementa, u rujnu se na on-line platformi *Zoom* održao seminar pod nazivom *Primjeri dobre prakse* na kojem je sudjelovalo 20 polaznika i 3 izlagača - *Mihai Andrei Vilcea* iz organizacije *FITT (Temišvar)*, *Urška Breznik* iz organizacije *Pekarna (Maribor)* te *Emmanuele Braga* iz *Macao* organizacije (*Milano*).

Kroz projektni element *Izgradnja modela civilno-javnog partnerstva* u razdoblju od svibnja do listopada održano je sedam radionica na temu *Izrade kriterija vrednovanja* pod vodstvom *Teodora Celakoskog*. Svih sedam susreta održalo se na on-line platformi *Zoom*. U okviru istog projektnog elementa u lipnju je održana i posljednja radionica iz ciklusa započetog u 2019. godini na temu *Facilitator izrade modela upravljanja* koju je vodio *Gordan Bosanac*. Radionica je održana u fizičkom prostoru u Rijeci i na njoj su sudjelovali predstavnici udruga uključenih u projekt te predstavnici Grada Rijeke.

Kroz provedbu projektnog elementa *Uključivanje zajednice* u rujnu je održana druga tribina o procedurama uključivanja *OCD-ova* koji nisu dio strukture *CJP* i građana. Treća i posljednja tribina o funkcioniranju modela *CJP* u eksperimentalnoj fazi koju predstavljaju koordinatori *Filodrammatice*, *Palacha* i ravnatelj *HKD-a* (evaluacijska tribina) održala se 28. listopada na on-line platformi *Zoom*. Tribinu je moderirao *Davor Mišković*, modele za *Filodrammaticu* i *OKC Palach* predstavio je *Luka Rodela*, a model sudioničkog planiranja programa u *HKD-u* ravnatelj *HKD-a* *Edvin Liverić*. Također na tribini su se predstavile provedene aktivnosti. U okviru programa izdali smo dvije brošure, "*Procedure i modeli: tehnologija sudioničkog upravljanja prostorima nezavisne scene*" i "*Priključak: vodič o procedurama uključivanja građana u rad Saveza udruga Molekula*", koje su besplatno dostupne publici na javnim programima u prostorima kojima upravlja *Savez udruga Molekula*.

Od aktivnosti namijenjenih širokoj populaciji građana Drugo more je u rujnu organiziralo četvrto izdanje Sajma 3N – Napusti normalne naprave. Tko je bio na jednom od tri protekla izdanja znat će da se radi o događaju koji na jednom mjestu okuplja neobične naprave – često nastale uporabom svakodnevnih predmeta – koji kroz interaktivne instalacije, radionice i audio-vizualne izvedbe kod posjetitelja nastoji potaknuti pomaknutiji pogled na suvremenu tehnologiju. Inspiriran devetnaestostoljetnim konceptom *Svjetske izložbe* na kojoj su izumitelji i inženjeri mogli javnosti predstaviti nove izume i otkrića, **Sajam 3N** okuplja neobične izložke i objedinjuje uvrnute ideje koje služe kao katalizator novih pristupa u upotrebi tehnologije. Radi se o popularizaciji hakiranja tehnologije koja nas okružuje, o poticaju da se odustane od tvorničkih uputa i prilagođavanju naprava našim potrebama i interesima. Sajam organiziramo s ciljem okupljanja nesvakidašnjih izuma, instalacija i uradi-sam uređaja, kao i njihovih tvoraca – umjetnika, hakera, izumitelja, kolektiva i uradi-sam entuzijasta.

Lajtmotiv ovogodišnje sajma bila je IGRA, a svoje je naprave i uratke predstavilo dvadesetak izlagača iz zemlje i inozemstva koju su stigli na naš poziv ili se prijavili putem otvorenog poziva. Na sajmu su se predstavili: Vitar Drinković, Christoforos Pavlakis, Arsen Ivanišević, Ante Matulić i Matej Jelović, Pavel Ruzyak, Ivan Ugrin, Željko Blaće, Music Makers (Roko Pečarić i Franciska Fis), Tin Dožić, Radiona, Gregor Bogdanović i Mateo Marčelić, Konrad Kropf i Marijana Šincek, Format C, Peek&Poke i drugi.

Za vrijeme trajanja sajma održan je i bogat radionički program. Pod vodstvom Deborah Hustić i Paule Bučar iz zagrebačkog kolektiva Radiona, ispred OKC-a Palach održale su se dvije radionice za djecu, na koju su se mogli uključiti svi zainteresirani. Na radionici *Elektro-diorama* polaznici su izrađivali svjetlosne objekte i diorame koje su osvijetlili LED diodama uz mogućnost dodatnih programiranih svjetlosnih efekata na arduino mikrokontroleru. Diorame su izrađivane od papira prema dizajnu polaznika. Diorama izgleda poput kazališne kutije čiji se prizor sastoji od niza planova / slojeva izrezanih silueta koje stvaraju iluziju dubine. Efekti koje je moguće postići dodajući više slojeva i 3D efekt su fascinantni te je moguća primjena navedenih vještina pri stvaranju umjetnosti svjetlosnih objekata ili animiranih i eksperimentalnih filmova, a polaznici su mogli svoje radove ponijeti kući. Radionica *Svjetleći štapovi – LED graffiti* bavila se izradom – kao što i sam naziv kaže – štapova koji svijetle u mraku, s kojima se mogu raditi fora fotografije LED grafita i svjetlosnih objekata. Polaznici su kroz igru savladali osnove elektronike i po završetku radionice napravili galeriju fotografija svojih LED grafita.

Radionicu *Žičani instrumenti od otpadnih materijala*, namijenjenu djeci i odraslima održali su Music Makers koji čine glazbenici Franciska Gluhak i Roko Pečarić, a njihov program sadrži interaktivne radionice i prezentacije izrade DIY instrumenata od svakodnevnih materijala. U izradi instrumenata koriste plastične boce, kartonske kutije i tube, pvc cijevi, drvo, žicu, kao i razni elektronski otpad. U istraživanjima sa elektronskim otpadom izrađuju synthesizere, mikrofone, MIDI controllere, efekt pedale, pojačala i slične naprave. Zanima ih sve što stvara zvuk, buku, ton, efekt ili ritmički udarac. Četvrta održana radionica na Sajmu 3N bila je *Radionica robotike* koju su vodili Gregor Bogdanović i Mateo Marčelić. Polaznici su učili osnove 3D printanja i razvojnog sustava Arduino i Raspberry Pi te stvorili vlastiti programski kod koji pokreće različite senzore i mehaničke dijelove robota. Radit će se na izradi robota koji će moći ispisivati razne grafike.

Radionicu spekulativnog dizajna *Fork this City: Građansko hakiranje urbane kulturne politike* održali su Marko-Luka Zubčić i Leo Kirinčić. Na radionici su polaznici radili na zamišljanju, spekuliranju i dizajniranju mogućih scenarija budućnosti riječke kulturne politike i riječkih javnih prostora.

7. CREATE TO CONNECT -> CREATE TO IMPACT

Create to Connect -> Create to Impact (CtC -> Ctl) je nastavak projekta Create to Connect (CtC) koji je 2013. godine pokrenulo deset europskih kulturnih organizacija (i tri suradničke organizacije) iz područja izvedbenih umjetnosti u svrhu stvaranja snažnih i dugotrajnih veza među umjetnicima, kulturnim radnicima, istraživačima i publikom. Projekt traga za novim produkcijskim modelima koji će na nove i inovativne načine poticati publiku na sudjelovanje, i stvarati nove javne prostore za dijalog i participaciju. S pet novih partnera i jednom suradničkom organizacijom, fokus je sada pomaknut s izgradnje publike na stvaranje utjecaja – na značaj i vrijednost koje naš rad može proizvesti u smislu promjene, inovacije, osnaživanja i emancipacije.

Glavne aktivnosti projekta CtC -> Ctl usmjerene su na umjetničko stvaralaštvo: Space to Connect kroz upotrebu umjetničkih alata stremi prema promjeni korištenja prostora, unutar i izvan kazališta; Create to Connect je (ko)produkcijska linija koja nastoji primijeniti nove modele kolektiviteta na procese produkcije; Adapt to Connect želi prilagoditi zajednički rad partnera specifičnim lokalnim kontekstima, dok Working Encounters povezuje umjetnike, kulturne radnike, istraživače i studente u razmjeni znanja i ideja o pojmu „ljudi“.

U okviru suradničkog projekta Create to Connect u 2020. godini u organizaciji Drugog mora realizirane su sljedeće aktivnosti:

- Adapt to Connect 2020: Priroda i društvo / Economies of spaces
- Adapt to Connect 2020: Šetanje napuštenosti / Walking the abandonment
- Adapt to Connect 2020: Carevo novo uho / Tzar's new ear
- Working Encounters Online event
- Partnerski sastanci i ostale redovne projektne aktivnosti

Adapt to Connect je programska smjernica projekta koja za cilj ima zajednički rad partnera prilagoditi lokalnim kontekstima. S obzirom na na krizu uzrokovanu koronavirusom, planirani sadržaj se prilagođavao za izvedbe na riječkim lokacijama, ali smo se dijelom i zbog epidemioloških mjera adaptirali i selektirali radove koji bi minimalno ugrožavali izvođače i publiku. Tako su predstavljene tri izvedbe koje su izvedene na otvorenom, na ulicama Rijeke, umjesto na klasičnoj sceni. Također, potencijalna međunarodna suradnja i mobilnost umjetnika je u ovoj godini bila znatno otežana te smo za izvedbe selektirali hrvatske izvođače. Sva tri događaja iz aktivnosti Adapt to Connect su realizirane u sklopu festivala izvedbenih umjetnosti Zoom.

„Priroda i društvo“ skriveni je performans izvedbene umjetnice Nine Kurtele koji je izveden 17. listopada 2020. godine. Umjetnica postavlja pitanje gdje nestaje urbani prostor grada, a gdje započinje netaknuta priroda i stoga kreće u šetnju iz samog centra Rijeke do ruba grada i šumskog predjela. Svoj put obilježava povremenim ispuštanjem novčića i time propituje uspostavljene sustave vrijednosti, aktualnu komodifikaciju prirode i prirodnih resursa, istražujući mogućnost oslobađanja od ekonomske kategorije novca s obzirom na promjenu okoliša kojim se kreće. Na području grada novčići predstavljaju ekonomsku i političku moć, imaju svoju razmjensku vrijednost. Na periferiji, gdje urbani prostor nestaje, vrijednost novca se poništava, barem na simboličkoj razini. Performans je trajao nekoliko sati i slobodno su ga mogli popratiti svi zainteresirani prolaznici.

U nedjelju 18. listopada na riječkom Korzu i lukobranu odvio se performans „Šetanje napuštenosti“ jednog od istaknutijih hrvatskih konceptualnih umjetnika Siniše Labrovića koji je u projektu Create to Connect uz slovenskog umjetnika Jaku Železnika angažiran kao umjetnik koji kroz cijelo vrijeme trajanja projekta surađuje s različitim partnerskim organizacijama kao ambasador hibridnih formi komunikacijskih aktivnosti. U Rijeci je Labrović zajedno s ranjivim skupinama društva (nezaposlenima, beskućnicima) i zainteresiranim građanima prošetao ostavljene i zaboravljene pse kako bi skrenuo pozornost na potrebu za više uzajamnosti i solidarnosti te upozorio na kontinuitet napuštanja temeljnog društvenog ugovora,

onog između države i pojedinca, uslijed raznih ekonomsko-političkih malverzacija i tranzicija. Šetnji su se pridružili brojni zainteresirani građani, a za realizaciju projekta smo ostvarili i uspješnu suradnju s Udrugom za beskućnike i socijalno ugrožene osobe Oaza iz Rijeke te s njihovim korisnicima.

U nedjelju 25. listopada premijerno je izveden autorski projekt Pavlice Bajsić Brazzoduro „Carevo novo uho“. Ova izvedbena zvučna šetnja Rijekom osmišljena je kao potraga za izvjesnim Josipom Carom, članom posade jednog od deset brodova redovne linije Rijeka – New York koji je prevezio europske migrante u vrli Novi svijet, a koji je u kobnoj travanjskoj noći 1912. zaprimio SOS signale s najpoznatijeg potonulog broda u svjetskog povijesti. Kazalište na soundwalk način, šetnja na radiofonijski način, radio kao potraga za blagom, sve su to mogući opisi ovog autorskog projekta koji je riječki urbani krajolik pretvorio u scenografiju za potrebe fantazije svojih šetača. Otpuhujući prašinu s pojasa za spašavanje s Titanica kojeg je Josip Car prije više od stoljeća donio u Rijeku a koji se čuva u Pomorskom i povijesnom muzeju, autorica traži njegova nova značenja u svjetlu današnje migrantske stvarnosti. Zvučna šetnja započela je ispred ulaza u nekadašnji hotel Emigranti, danas napuštenu zgradu kroz koju su posjetitelji mogli prolaziti. Šetnja se nastavila Ulicom Milutina Barača do lučice u neposrednoj blizini nekadašnje lansirne rampe tvornice torpeda, gdje su kao završni čin posjetitelji mogli gledati glazbeni nastup. Izvedbu je pratilo 40 posjetitelja.

Aktivnost **Working Encounters** koju provodi partner United Artist Labour je ove godine trebala biti realizirana uživo u Beogradu. S obzirom na pandemiju uzrokovanu koronavirusom događaj je prekrojen u online okruženje. Naziv događaja *Working Encounters First Edition: Planetary Superheroisms – On Villains, Aliens and Superheroes*. Projekt je okupio petnaest međunarodnih umjetnika i umjetnica koji su pozvani da predlože rad na predloženu temu koja se, između ostalog, doticala upravo i aktualne situacije u svijetu uzrokovane pandemijom te je organiziran javni događaj s razgovorima, intervjuima i predstavljanjem radova. Drugo more je kao doprinos realizaciji ove aktivnosti predložilo izvedbenu umjetnicu Vandu Velagić koja je realizirala video performans pod nazivom „My supermom and her superhero friends“ u kojem govori o metodama kojima su se njoj bliske osobe borile protiv zloćudnih bolesti. Više o cijelom događanju može se pogledati na sljedećoj poveznici:
<https://workingencounters.qpress.tech>

Ostale projektne aktivnosti:

- U 2020. godini su se prema rasporedu aktivnosti održala dva redovna partnerska sastanka, ali ovaj put zbog poznatih okolnosti u online obliku na platformi Zoom, umjesto uživo.
- Umjesto sastanka u Tbilisiju održan je online sastanak 23. travnja na kojem su sudjelovali predstavnici svih partnerskih organizacija.
- Drugi ovogodišnji online sastanak održan je 03. prosinca 2020. godine i uz partnerske organizacije sastanku je prisustvovala i projektna koordinatorica Chiara Pucci iz EACEA agencije.
- Sve izmjene manjeg značaja su iskomunicirane s koordinatorom projekta i potvrđene su planom aktivnosti i proračunom, tako da se daljnja provedba projekta unatoč nesigurnim okolnostima za međunarodnu suradnju nastavlja, uz manje izmjene, prema ugovorenom planu.

8. ART & HUMANITIES ENTREPRENEURSHIP HUBS (AHEH)

U okviru međunarodnog projekta Art & Humanities Entrepreneurship Hubs (AHEH), koji sufinancira Europska Unija kroz program Erasmus+ i koji povezuje znanja iz ovih struka s potrebama u području kulturnih industrija, nastavljena je suradnja na izradi pilot programa edukacije za društvene i humanističke studije, te na organizaciji i sudjelovanju na pojedinim popratnim događajima i sastancima.

U sklopu projekta, u suradnji s Odsjekom za kulturalne studije, Filozofskim fakultetom u Rijeci i Sveučilištem u Rijeci, putem online platforme Zoom održan je 30. i 31. listopada dvodnevni seminar "Kultura i kriza: Obrazovanje, participacija i kreativni rad danas". Riječ je o seriji kratkih seminarskih radionica i predavanja na temu kulturnih politika, rada, zaposlenja u kulturi i participativnih praksi u kulturi i umjetnosti. Predavanja su održali Jaka Primorac ("Rad i zaposlenost u kulturi"), Davor Mišković ("Kontekst kao sadržaj – razvoj nezavisne scene u Hrvatskoj"), Bojana Čulum ("Europski okvir za institucionalnu samorefleksiju angažmana sveučilišta u zajednici: Primjer Sveučilišta u Rijeci"), Ana Ajduković ("Suradnja Sveučilišta i lokalne zajednice") i Marija Katalinić ("Civilne inicijative u kulturi"). Seminar je također činio dio našeg programa *Refleks*.

Seminarske radionice/predavanja bila su namijenjena svim zainteresiranim studentima Sveučilišta u Rijeci, kao i svim zainteresiranim studentima drugih sveučilišta u Hrvatskoj. Predavanjima su se mogli pridružiti kulturni djelatnici, osobe koje rade u nevladinim organizacijama, sveučilišni profesori, i svi čiji se rad i područje interesa veže za rad u području kulture i obrazovanja.

9. FREIRAUM

U okviru projekta Freiraum, od 2017. godine 38 europska Goethe-Instituta zajedno s lokalnim partnerima rade na temi prostora slobode.

Događaj *Prostor slobode: kriza i solidarnost* bio je dio Freiraum Festivala 2020 koji je zajednički razvilo više od 40 organizacija iz cijele Europe. U središtu festivala je online konferencija koju je pratilo više od 20 lokalnih događanja, s fokusom na dva važna pitanja u kontekstu aktualne pandemijske krize: stanje slobode u Europi danas – stalna biopolitička kriza i društveni pokreti u nastajanju, te stanje umjetnosti – novi formati i nova publika.

Od 30. listopada do 1. studenog o tim su temama raspravljali etablirani mislioci i publika iz cijele Europe, koji su se sastajali na mreži i izvan nje, na posebno osmišljenim događajima koji lokalno stanovništvo pretvaraju u subjektivno središte. Konferencija je uključila predavanja, diskusije, umjetničke intervencije posebno dizajnirane za mrežni format i live vezu s lokalnim događajima partnera iz projekta Freiraum.

Konferenciju je bilo moguće uživo pratiti putem internetske stranice festivala, preko Facebooka i YouTubea.

Riječki događaj pod nazivom *Prostor slobode: kriza i solidarnost* održao se u subotu, 31. listopada u prostoru Exportdrva (Grobnička riva bb, Rijeka), gdje je u fizičkom prostoru bilo moguće pratiti online konferenciju putem video streama.

U okviru događaja bila su organizirana i besplatna stručna vodstva kroz izložbe *Piratska skrb: učiti iz neposluha* i *Usijano more* koje su također završavale taj dan.

Izveštaj o prihodima i rashodima u 2020. godini moguće je pronaći na stranicama Ministarstva financija Republike Hrvatske, u Registru neprofitnih organizacija, na [ovoj poveznici](#).